

FRAKKI POHJALAISITTAIN

Miesten säädettävä juhlapuku tilaustyönä

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Muotoilun koulutusohjelma

Visamäki, syksy 2013

Aino Huhtamäki

Aino Huhtamäki

VISAMÄKI
Muotoilun koulutusohjelma
Vaatus

Tekijä	Aino Huhtamäki	Vuosi 2013
Työn nimi	Frakki pohjalaisittain	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja valmistaa asiakastyönä yksilöllinen miesten juhlapuku. Lähtökohtana oli virallisen juhlapukuetiketin mukainen, säädettävä ja persoonallinen juhla-asukokonaisuus. Työssä tutkittiin miesten juhlapuvun säätömahdollisuuksia pituus- ja leveyssuunnassa sekä sovelletun juhlapuvun käyttömahdollisuuksia. Oppimistavoitteina olivat tilaustyön suunnittelu ja toteutus, miesten juhla-vaatteiden valmistus ja säädettävyyden ratkaiseminen.

Juhlapukeutumista koskevaa tietoa haettiin kirjallisuudesta ja Internetistä. Kyselyn avulla kartoitettiin sovellettujen juhlapukujen kysyntää ja kerättiin palautetta tehdystä juhlapuvusta. Työ oli produktiivinen ja siinä tutkittiin miesten juhlapuvun valmistusta ja säätömahdollisuuksia sekä paikallisiirteiden ilmentämistä vaatteessa. Pääkysymys oli, miten yhdistää juhlapukeutumisessa persoonallisia ja paikallisia piirteitä. Alakysymykset olivat seuraavat: Onko miesten sovelletuille juhlapuvuille kysyntää? Miten toteuttaa frakin säädettävyys pituus- ja leveyssuunnassa?

Tuloksena syntyi laadukas, räätälöity juhla-asukokonaisuus, joka kertoo kantajansa arvomaailmasta ja makumieltymyksistä. Asu, joka toimii kotipaikkakunnan identiteetin korosteena ja suomalaisuuden tunnuksena.

Avainsanat vaatetussuunnittelu, juhla-vaate, frakki

Sivut 68 s. + liitteet 13 s.

Visamäki
Degree Programme in Design
Clothing

Author	Aino Huhtamäki	Year 2013
Subject of Bachelor's thesis	The White Tie in the Style of Ostrobothnia	

ABSTRACT

The aim of this thesis was to design and manufacture a unique men's evening wear. The main focus was to design an appropriate and luxurious evening wear to the customer. The purpose of this thesis was to learn how to manufacture men's evening wear and custom-made clothing.

Background information on the white tie and evening wear was collected from literature, the Internet and the survey. The literature discussed clothing traditions and the dress code. The Internet was used to study the current status of men's formal wear and the personalized evening wear. The survey was to find out men's formal dressing habits and values on the basis to buy evening wear.

The project resulted in a flexible white tie, which fulfilled the expectations concerning the aesthetics and functionality of the evening wear. The client's wishes of the breathable and high-quality materials were taken into account during the design and manufacturing. The client was very satisfied with the result and the suit which reflects the Finnish and local identity will be used after this project.

Keywords Clothing design, evening wear, white tie

Pages 68 p. + appendixes 13 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Lähtökohdat.....	1
1.2	Tutkimusongelmat ja tavoitteet.....	2
1.3	Viitekehys.....	3
1.4	Tiedonhankinta.....	3
2	MIESTEN JUHLAPUKEUTUMINEN	4
2.1	Pukeutumisetiketit.....	5
2.2	Sovelletut juhlapuvut.....	7
2.3	Kansallispuvut.....	8
3	TILAUSTYÖN SUUNNITTELU	9
3.1	Lähtökohdat.....	9
3.2	Tilaustyö.....	10
3.3	Asiakas	10
3.4	Suunnittelu	12
3.4.1	Värianalyysi.....	14
3.4.2	Malli	15
3.5	Materiaalit	20
3.5.1	Puuvilla.....	21
3.5.2	Villa.....	22
4	TILAUSTYÖN VALMISTUS.....	24
4.1	Kaavoitus, sovitteet	24
4.2	Valmistus.....	26
4.3	Valmis puku	27
5	SÄÄDETTÄVÄ JUHLAPUKU.....	30
5.1	Säädettävyys pituussuunnassa.....	30
5.2	Säädettävyys leveyssuunnassa	31
6	KYSELY	35
6.1	Tavoitteet ja toteutus	36
6.2	Kyselyn tulokset.....	38
6.3	Analysointi	45
7	TULOKSET	46
8	POHDINTA.....	47
9	PALAUTE.....	50
10	ARVIOINTI	50
	LÄHTEET	53

LIITTEET	55
----------------	----

Liite 1	Kysely
Liite 2	Juhlapukukatalogi
Liite 3	Juhlapukuluonnokset
Liite 4	Asiakkaan palaute
Liite 5	Komiat-lehden artikkelit

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on miesten juhlapuvun suunnittelu ja toteutus tilaustyönä. Toimeksiantaja eli asiakas halusi virallisen pukuetiketin mukaisen juhlapuvun, joka erottuisi hienovaraisesti yleisestä pukukoodista. Tunnusomaisena piirteenä haluttiin korostaa kotipaikkakuntaa ja suomalaisuutta, perinteitä modernissa muodossa.

Opinnäytetyö tarjosi tilaisuuden laajentaa ompelu- ja suunnittelutaitojani ja samalla pääsin ensimmäistä kertaa toteuttamaan itsenäisesti mittatilaustyön. Tarkasti määriteltyjen oppimistavoitteiden pohjalta oli luontevampaa etsiä työlle tilaaja kuin ottaa toimeksianto ulkoapäin. Asiakas sai vapaasti määritellä kriteerit ja käyttötarkoituksen puvulle. Halusin opinnäytetyön avulla kehittää asiakaspalvelutaitoja, tuotesuunnitteluprosessin hallintaa ja projektityöskentelytaitoja.

Työn keskeinen idea on tutkia suomalaisten miesten juhlapukeutumista ja juhlavaatteen säädettävyyttä. Halusin saada selville, missä määrin pukukoodista voidaan juhlan luonnetta ja arvokkuutta kunnioittaen poiketa. Annetaanko miesten juhlapukeutumisessa tilaa persoonan esille tuomiseen? Ja onko erottautumiseen tarvetta? Kyselyn avulla kartoitin miesten sovellettujen juhlapukujen kysyntää ja keräsin palautetta opinnäytetyön tuloksista.

1.1 Lähtökohdat

Opinnäytetyö tarjosi ainutkertaisen tilaisuuden oppia suunnittelemaan ja valmistamaan miesten juhlavaatteita, sillä muotoilun koulutusohjelmassa opintojaksotarjonta keskittyy lähinnä naisten vaatteisiin. Sain henkilökohtaista ohjausta miesten vaatteiden valmistamisesta jo ensimmäisen vaatemallistoni kohdalla, joka lanseerattiin keväällä 2012 koulumme muotinäytösprojektin yhteydessä. Innostus miesten pukeutumiseen kasvoi oman vaatemalliston myötä ja hyvän palautteen ansiosta tunsin, että minulla on annettavaa miesten vaatteiden parissa.

Tutkin kyselyn avulla, mitä juhlavaatteen ominaisuuksia miehet pitävät tärkeimpinä ja tarjoavatko kaupan valikoimat heille riittävästi vaihtoehtoja. Juhla-asun tärkeimpinä kriteereinä pidettiin istuvuutta, materiaaleja ja persoonallisuutta. Vastaukset jakautuivat kuitenkin kahteen ryhmään kysyttäessä löytyykö kaupan tarjonnasta mieleisiä vaatteita. Tulokset vahvistivat olettamuksiani siitä, että suuri osa miehistä kokee kauppojen tarjonnan suppeaksi eikä löydä aina etsimäänsä asua.

Näin kävi myös asiakkaalleni (Nukala 2013), joka Härmä-Seuran ja Etelä-Pohjalaisen Osakunnan Senioreiden aktiivijäsenenä edistää Pohjanmaan kulttuuria ulkomaita myöten ja osallistuu vuoden aikana useaan akateemiseen juhlatilaisuuteen. Hän toivoi frakille vaihtoehtoa – jotain, jolla kertoa omista juuristaan tyylikkäästi ja pukukoodia noudattaen.

Työnimi Frakki pohjalaisittain kiteyttää toimeksiannon. Asiakas toivoi monikäyttöistä, kansallispukusidonnaista juhlapukua, joka vastaa pukukoodia white tie (frakki). Pukuun haluttiin hienovarainen mutta voimakas viesti pohjalaisuudesta.

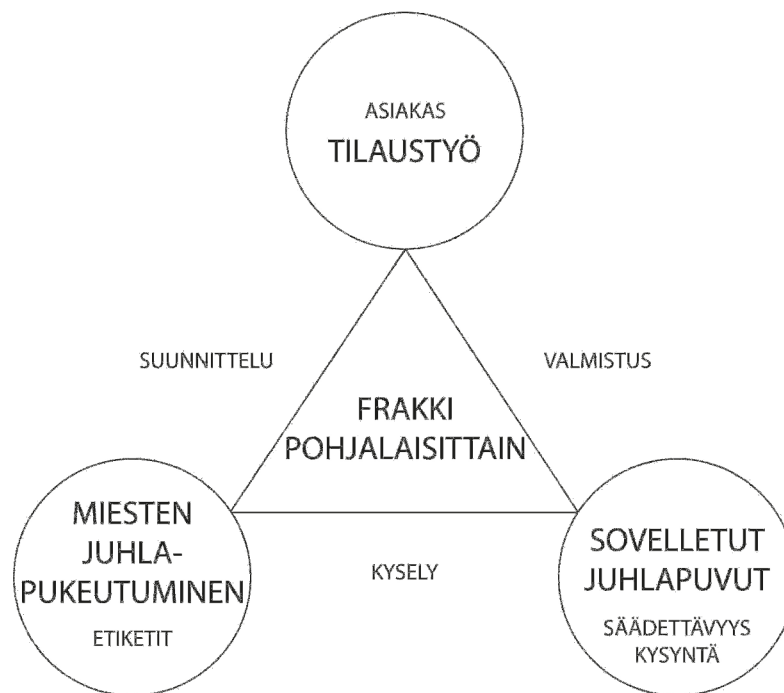
1.2 Tutkimusongelmat ja tavoitteet

Työn tavoitteena on suunnitella ja valmistaa asiakkaan toiveiden mukainen juhla-asu, johon kuuluu hännystakki, frakkipaita, housut ja liivi. Asiakkaan tärkeimmät kriteerit asulle olivat pohjalaisuus, laadukkuus ja säädettävyys. Toiveet asettivat samalla selkeät vaatimukset opinnäytetyölle. Tavoitteena oli muodostaa asiakkaan toiveiden pohjalta toimiva ja hänen persoonaansa kuvaava juhlavaate. Laadukkuus toteutui korkeatasoisilla materiaaleilla ja tarkalla työskentelyllä, jotka tuottivat jo itsessään hienostuneen ja ammatillisen jäljen. Haastavampaa oli tavoittaa asiakkaan ajatukset pohjalaisuudesta ja löytää ratkaisut säädettävälle juhlapuvulle.

Tutkimustyöskentely alkoi aiheen rajaamisella ja käsitteiden pohdinnalla. Mitä pohjalaisuus merkitsee, miten tuoda se silmännähtäväksi osaksi vaatetta? Vastaako oma käsitykseni pohjalaisuudesta asiakkaan näkemyksiä ja onnistunko piilottamaan pohjalaisuuden hienovaraiseksi viestiksi juhlavaatteeseen? Juhla-asun toivottiin myös joustavan asiakkaan painonvaihtelut ja sopivan hänen jälkikasvulleen, mikä tarkoitti kymmenen senttimetrin pituuseroa. Nämä kriteerit asettivat omat haasteensa kaavoitukselle ja suunnittelulle. Missä määrin juhlavaatetta voi säätää pituus- ja leveyssuuntiin ja kärsiikö puvun juhlavuus säätömekanismien takia?

Opinnäytetyössä etsitään vastaukset seuraaviin kysymyksiin: Miten yhdistää juhlapukeutumisessa persoonallisia ja paikkakunnalle ominaisia piirteitä? Onko miesten sovelletuille juhlapuvuille kysyntää? Miten toteuttaa frakin säädettävyys pituus- ja leveyssuunnassa?

1.3 Viitekehys

Kuva 1. Viitekehys

Opinnäytetyön tärkeimmät käsitteet ovat frakki pohjalaisittain, tilaustyö, miesten juhlapukeutuminen ja sovelletut juhlapuvut. Frakin suunnittelu ja valmistus toteutetaan asiakkaan toiveiden ja tarpeiden pohjalta, joten tilaustyön keskeisin lähtökohta on asiakas. Suunnittelun kannalta oleellista on selvittää miesten juhlapukeutumiseen liittyvät käsitteet ja etiketit, jotta tilaustyöstä tulee käyttökelpoinen ja tarkoituksenmukainen. Työssä selvitetään myös miesten sovellettujen juhlapukujen tarjontaa ja käyttömahdollisuuksia kirjallisuuden ja Internetin lähdeaineiston avulla. Kyselyn avulla tarkastellaan sovellettujen juhlapukujen kysyntää ja kriteerejä, joiden perusteella miehet tekevät juhlavaatehankintoja. Asiakas toivoi sovellettua juhlapukua, joka on säädettävä pituus- ja leveyssuunnassa. Nämä seikat huomioitiin niin suunnittelussa kuin valmistuksessa.

1.4 Tiedonhankinta

Juhlapukeutumista, pukuetikettejä ja yleistä keskustelua miesten juhlapukeutumisesta tutkittiin alan kirjallisuudesta ja Internetistä. Kyselyn avulla kartoitettiin miesten ostotottumuksia ja kysyntää sovelletuille juhlapuvuille sekä kerättiin palautetta tehdystä tilaustyöstä.

Alan kirjallisuus tarjosi kattavasti tietoa miesten juhlapukeutumisesta. Pukeutumiseen liittyvistä etiketeistä löytyi selkeitä ohjeistuksia niin Internetistä kuin bisnespukeutumista koskevista kirjoista. Ohjeistukset olivat pääpiirteittäin samankaltaisia, muutamaa pientä yksityiskohtaa lukuun otta-

matta. Useimmiten ohjeistukset olivat myös kuvitettuja helpottaen entisestään niiden tulkintaa.

Luonnehdin pohjalaisuuden käsitettä Samuli Paulaharjun (1932) kuvausten ja omakohtaisten kokemusten avulla. Eteläpohjalaisen sukuni kertomukset, vierailuni Pohjanmaalla ja paikallisten asukkaiden radiohaastattelut ovat muodostaneet minulle käsityksen pohjalaisesta ympäristöstä ja ihmisistä.

Suomalaisten miesten pukeutumista koskevaa tietoa löytyi 1600-luvulta lähtien pukuhistoriaa käsittelevästä kirjallisuudesta. Suomen kansallispukuneuvosto ja kansallispukukeskus on koonnut yhteistyönä kansallispuku.fi-sivuston, josta löytyy tietoa kansallispuvuista. Suomen kansallispukukeskus ylläpitää myös kansallispukutietokantaa, josta löytyy pukukohtaisia tietoja noin 400 eri kansallispuvusta.

Kyselyn avulla keräsin mielipiteitä valmistamastani juhlapuvusta, juhlavaatteiden ostamiseen vaikuttavista tekijöistä sekä teetetyn juhlapuvun kysynnästä. Kyselyn laatimisesta löytyi tietoa aihetta käsittelevästä kirjallisuudesta, joka auttoi kysymysten suunnittelussa ja tulkinnassa. Kysely toteutettiin kontrolloituna kyselynä, jossa kyselylomakkeet jaettiin henkilökohtaisesti tarkoin valitulle kohderyhmälle. Tulokset muodostivat näytteen tarkoin määritellystä perusjoukosta, jonka avulla saatiin arvokasta tietoa kohderyhmän arvoista ja mielipiteistä.

2 MIESTEN JUHLAPUKEUTUMINEN

Halusimme tai emme, arvioimme muita ihmisiä heidän ulkoasunsa perusteella ja erilaisissa tilanteissa viestimme vaatteillamme itsestämme muille. Siisti ja huoliteltu olemus tuo itsevarmuutta ja antaa voimavaroja vuorovaikutukseen ja työskentelyyn. Laadukkuuden tavoite ohjasi työskentelyäni. Hilkka Särkikoski-Pursianen (2001, 257) on määritellyt laadukkaan vaatteen piirteitä varsin kattavasti ja monipuolisesti: ”Laadukas vaate on esteettinen, elämyksellinen ja toimiva. Se on valmistettu korkealuokkaisesta, tarkoituksenmukaisesta ja miellyttävästä materiaalista ja viimeistely on huolellista. Se on helppohoitoinen, pitkäikäinen, käyttökelpoinen ja ajankohtainen. Laadukas vaate kestää myös kulutusta ja pitää mallinsa.”

Juhlavaatteelta odotetaan tiettyä ylellisyyden tunnetta, juhlavuutta ja näyttävyyttä. Ulkoinen olemus vaikuttaa oleellisesti ensivaikutelman syntymiseen, joten ulkonäköön panostetaan erityisen paljon juhlavia ja sosiaalisesti merkityksellisiä tilaisuuksia varten. Tasapainoinen olemus välittää henkilöstä positiivisen mielikuvan. Ristiriitaiset viestit vaatteissa voivat jopa vaikeuttaa vuorovaikutustilanteita ja viedä tahattomasti huomion pois kommunikoinnin aikana. Virallisissa juhlatilaisuuksissa noudatetaan yleensä perinteistä protokollaa, joka helpottaa sopivan pukeutumiskoodin löytämistä. Muulloin pukeutumisetikettejä voidaan soveltaa tilanteen mukaan, kunhan muistaa kunnioittaa pukeutumisellaan juhlan luonnetta ja muita ihmisiä.

Juhlavaatteita ostettaessa tulisi ottaa huomioon käyttöolosuhteiden vaatimukset, vaateen istuvuus, käyttökelpoisuus, hinnan suhde käyttökertoihin, ekologisuus, laadukkuus ja hoito-ominaisuudet. Käyttöolosuhteiden vaatimukset liittyvät vaateen lämpimyyteen, hengittävyys ja joustavuuteen. Käyttökelpoisuus tarkoittaa vaateen mukavuutta, liikkumisen vaativaa väljyyttä, laadukkaita materiaaleja, tekotapaa, tarkoituksenmukaisuutta ja kestävyyttä, jotka yhdessä muodostavat vaateen arvon. Ympäristöystävällinen vaate on valmistettu luonnonmateriaaleista eettisen ja kestävän periaatteen mukaisesti. Ekologinen vaate on pitkäikäinen ja laadukas, jolloin se kelpaa poisheitettynäkin kiertoon. (Särkikoski-Pursiainen 2001, 254–255.)

Arvokkaissa juhlissa on tapana pukeutua yhtenäisesti asianmukaiseen asuun. Pukeutumistoive kirjataan kutsukorttiin yleisesti tiedossa olevin termein. Neljä yleisintä pukuetikettiä ovat tumma puku, smokki, saketti ja frakki tai juhlapuku. Yleiset pukukoodit, paitsi helpottavat miettimään juhlaan sopivaa pukeutumista, kertovat myös vieraille juhlan luonteesta ja ajankohdasta. Mitä arvokkaampi tilaisuus, sitä juhlavammin pukeudutaan. Miesten asutoive kertoo myös, onko kyseessä päivä- vai iltatilaisuus. Esimerkiksi frakkia käytetään yleensä vain kello 18 jälkeen alkavissa juhlissa, mutta poikkeuksiakin löytyy. Pukeutumiskoodit ovat pysyneet pitkään samannimisinä, mutta ne eivät ole aina itsestään selviä. Voi olla kiusallista niin vieraalle kuin isäntävälle, jos juhliin saapuu yli- tai alipukeutuneena. Jos asutoive puuttuu tai on jostain syystä epävarma sen suhteen, asia kannattaa aina tarkistaa järjestäjiltä.

Juhlapuku on juhlaetiketin arvokkain asutoivomus (englanniksi white tie, tail coat, tails, full dress, evening dress). Tilaisuuden luonne määrittää, käytetäänkö juhlapukuna frakkia, kansallispukua tai sotilashenkilöstön juhlapukua. Frakki sopii seuraaviin juhlatilaisuuksiin: juhlat, tasavallan presidentin itsenäisyyspäiväjuhlat, juhlavastaanotto, viralliset päivälliset ja viralliset hautajaiset, juhlakonsertti, -tanssiaiset, -näytäntö tai -gaala, akateemiset seremoniat, kuten väitöstilaisuudet ja promootiot. Frakki on pääsääntöisesti iltapuku, mutta sopii myös iltapäivähäihin ja mustan liivin kanssa akateemisille päiväjuhlille, virallisille päivä vastaanotoille ja herrainpäivällisille.

2.1 Pukeutumisetiketit

Etiketin käsite syntyi myöhäisbarokin aikaan (1660–1715) Ranskassa, joka oli tuolloin muodin keskus. Silloinen hallitsija, aurinkokuningas Ludvig XIV, määräsi alamaistensa käyttäytymiseen, ruokailutapoihin ja ulkonäköön liittyvistä asioista. Rokokoon aikana esimerkiksi käsien ja viuhkan liikkeistä laadittiin kokonainen ohjeisto eli etiketti. Pukeutumiskoodilla, *dress code*, ilmaistaan sosiaalista asemaa, tulotaso, ammattia, etnistä tai uskonnollista ryhmää, asennetta, aviosäätyä ja seksuaalista suuntautuneisuutta. (Luoma 2009, 7.)

Pukeutumisetiketit ohjaavat valitsemaan tilaisuuteen sopivat asut juhlia ja muita tilaisuuksia varten, mutta tilaisuuden luonne ja järjestäjä määräävät

sen, missä määrin niitä tulee noudattaa. Asutoiveen laiminlyönti voidaan tulkita osoitukseksi sivistymättömyydestä tai ylimielisyydestä. Pukuetikettejä saa kuitenkin rikkoa, kunhan sen tekee tyylikkäästi ja etiketit tuntien. Kutsussa tulisi aina kertoa tilaisuuden luonne, kutsijat, aika, paikka ja myös asutoivomus. Virallisissa kutsuissa asutoive kirjataan kutsun vasempaan alareunaan. Naiset pukeutuvat miehen asutoiveen mukaan ja paris-kuntana samanarvoisesti. (Särkikoski-Pursiainen 2001, 144.)

Frakki on miehen arvokkain puku. Frakkia käytetään muodollisissa ja erityisen juhlavissa tilaisuuksissa, kuten valtiolliset ja akateemiset tilaisuudet, häät ja viralliset juhlatilaisuudet. Esiintymisasuna frakkia käyttävät klassisen musiikin soittajat, mieskuorojen laulajat ja kapellimestarit. Bernhard Roetzel (2000) kuvailee frakin vaikuttavuutta seuraavasti: ”Frakki on aistikkainta, mitä mies voi päälleen panna. Tämän väitteen todistaa oikeaksi jokainen, joka on edes kerran katsonut itseään peilistä yllään hyvin istuva frakki ja valkoinen pystykaulus ja kaulassaan valkoinen solmuke ja jalassaan kiiltonahkakengät. Kaikkien tulisi suoda tämä ilo itselleen ainakin joskus, vaikka vain muutamaksi minuutiksi pukuvuokraamon sovitustiloissa.” (Roetzel 2000, 323.)

Frakki on väriykseltään mustavalkoinen. Asun nimitys tulee saksan hännystakkia tarkoittavasta sanasta Frack, muinaissaksaksi Frok (wikipedia 2013). Takissa on silkiset kauluskäänteet ja takana olevat hännokset ulottuvat polven alapuolelle. Edestä takki jää juuri vyötärön alapuolelle. Etureunat asettuvat vastakkain ja tarvittaessa ne voidaan kiinnittää huomaamattomasti toisiinsa pienen lenkin avulla.

Housujen vyötärö ulottuu korkeammalle kuin tavallisissa suorissa housuissa, jotta ne istuvat hyvin liivin ja takin kanssa, eikä paita näy niiden välistä. Housujen sivuissa ovat silkkinauhat kuten smokissa. Frakin housuissa ei ole lahkeenkäänteitä eikä vyölenkkejä. Perinteisen frakin kanssa housuissa käytetään olkaimia eli henkseleitä, jotka jäävät liivin ja takin alle piiloon.

Valkoisesta puuvillapikeestä valmistettujen frakin liivien tulee näkyä enintään 2 cm takin alta. Vyöliivi on valkoinen ja laskostettu; sitä käytetään vain jos ei ole liivejä ja olkaimia. Jos liivien tarvitsee erityisistä syistä olla musta, siitä on aina maininta kutsussa. Liivien korkeutta säädetään niskasta. Liivejä käytetään kokonaan kiinni napitettuna. Rintataskuun taitellaan valkoinen silkkihiina, silloin kun ei käytetä suuria kunniamerkkejä.

Valkoisen frakkipaidan edusta on joko kovetettu, puolikovetettu tai laskostettu ja pehmeä. Kaulus on pystykaulus, jossa on alaspäin taipuvat siivekemäiset kulmat. Frakkipaidassa käytetään helmiäisnappeja. Kalvosimet ovat yksinkertaiset ja ne vaativat kalvosinnapit.

Solmuke on myös valkoista puuvillapikeetä ja jää kauluksen kääntökulmi-en päälle. Musta rusetti kuuluu vain hovimestarille erottaen hänet muusta juhlaväestä. Rannekelloa ei pidetä frakin kanssa, mutta sen voi korvata taskukellolla, jota varten housuissa voi olla piilotettu kellotasku. Vyöliivi

kuuluu vain kapellimestarien asukokonaisuuteen. Kengät voivat olla päi-
vätalaisuuksissa himmeää nahkaa ja kello 18 jälkeen mustaa kiiltonahkaa.
Sukkien tulee olla mustat, polvipituiset ja silkkiset. Päällysvaate on joko
tumma takki tai viitta, jonka kanssa voi käyttää valkeaa kaulahuivia. Jos
haluaa viimeistellä asun hatulla, sen tulee olla silinteri tai talvella turkis-
lakki. Käsineet ovat valkoiset ja nahasta valmistetut.

2.2 Sovelletut juhlapuvut

Juhlatilaisuuden luonne määrittelee, miten vieraan on sopivaa pukeutua
tilaisuuteen. Pukeutumiseen liittyvillä tavoilla on pitkät perinteet ja ne
ovat muovautuneet ajan saatossa yhteiskunnan normien mukaan.
Nykypäivään verrattuna monet vanhat pukeutumissäännöt saattavat tuntua
erikoisilta ja väkinäisiltä. Siksi ne muuntuvat aina kunkin aikakauden
elämäntyylin mukaisiksi. Ihmiset omaksuvat elämänsä aikana monia
tyylisuuntia, jotka kuvastavat heitä persoonina ja aikakautensa
heijastumina.

Käyttäytymisen ja tapakulttuurin normit ovat ajan saatossa muuttuneet
väljemmiksi, sallien siten eri tyylien sulavan yhdistelyn ja yksilölliset
kokeilut. Ennen frakin solmuke piti esimerkiksi solmia aina itse, mutta nyt
suositaan myös valmiiksi solmittuja. Myös silinteri ja kävelykeppi olivat
ennen näkyvä osa juhlapukeutumista, mutta nykyään niihin törmää lähinnä
vain historiallisissa elokuvissa.

Sovellettuja miesten juhlapukuja nähdään silloin tällöin julkisissa
juhlatilaisuuksissa, kuten Suomen itsenäisyyspäivän vastaanotolla. Tämän
kaltaisissa tilaisuuksissa miesten on helppoa erottautua, sillä niissä
nähdään harvoin poikkeavia asuvalintoja. Rohkeimmat asut saavat
varmasti huomiota osakseen ja pääsevät iltapäivälehtien sivuille (kuva 2).

Kuva 2. Internet-kuva-aineistoa, ”Näin miehet ovat kohahduttaneet linnan juhlissa”

”Akatemiaprofessori Howard T. Jacobsin kiltistä ja maihinnousukengistä supistiin Linnassa vuonna 2009” (vasemmalla).

”Mimmi Eirtovaaran suunnittelemaan stadin kansallispukuun sonnustautunut Ruotsalaisen Kansanpuolueen kansanedustaja Klaus Bremer sai aikaan kohun vuosina 1997 ja 2001. Hän myös koristi asua muun muassa uimamitalilla” (keskellä).

”Ohjaaja Renny Harlin hätkähdytti vuonna 1992 Suomen 75-vuotisen itsenäisyyden juhlissa astelemalla kättelemään presidenttiparia nahkaisessa frakissa” (oikealla). (MTV AVA 2010.)

2.3 Kansallispuvut

Kansallispuvun käsitettä on syytä selvittää hieman, koska siitä muodostui oleellinen osa suunnittelutyötä ja lopullista juhlapukumallia. Kansallispuku on monelle tuttu näky itsenäisyyspäivän vastaanotolta ja sitä pidetään yhtä arvokkaana juhla-asuna kuin frakkia. Kansallispukujen käytöstä ja valmistuksesta on laadittu tarkat ja perinteikkäät ohjeistukset. Pukua voidaan käyttää kaikissa juhlatilaisuuksissa.

Kansallispuvut ovat asiantuntijoiden kokoamia uusintoja kansanpuvuista, joita kansa eli rahvas käytti 1600–1700-luvuilla. Perinteiset juhla- ja arkivaatteet säilyivät pitkään muuttumattomina ja pitivät sisällään seudulle tyypillisiä piirteitä. Kansanpuku tarkoitti sääty-yhteiskunnassa pukeutumista oman yhteiskuntaluokan mukaan. Pukeutuminen, vaatteiden tekotapa, tekotarpeet ja niiden ylellisyyden aste olivat kiinteässä yhteydessä säätyasemaan. Säätyjen tunnukset perustuivat miehen asuun, muun muassa puvun leikkaukseen ja väriin. Kansanpukujen alueellisiin piirteisiin vaikuttivat kartanot, pappilat, elinkeinot ja kulkuyhteydet. Muotipiirteiden soveltaminen kansanpukuun tapahtui ylempien säätyjen välityksellä sekä vaihtelevien alueellisten ja historiallisten edellytysten pohjalta. 1800-luvun loppuun mennessä kansan perinteinen juhlapukeutuminen muuttui yleismuodin myötä. (Lehtinen & Sihvo 2005, 7, 13, 18; Kansallispukukeskus 2013.)

Kansanpukujen valmistuksessa käytettiin aikoinaan kotikutoisia ja ulkomaisia materiaaleja ja tarvikkeita. Sama perinne jatkuu kansallispuvuissa. Puvuissa käytetään laadukkaita luonnonmateriaaleja, jotka kuosiltaan ja väreiltään ovat tietylle alueelle tyypillisiä ja puvulle hyväksytyn mallin mukaisia. (Kansallispukukeskus 2013.)

Kansallispuku kunnioittaa kotiseutua ja juuria. Kansallispuku valitaan perinteet huomioon ottaen, ensisijaisesti oman tai suvun koti- tai synnyinseudun mukaan, mutta myös muiden perusteiden tai mieltymysten mukaan. Kansallispuvun käytölle sopivia tilaisuuksia ovat erilaiset kesäjuhlat, kesähäät, näyttelyiden avajaiset, itsenäisyyspäivän vastaanotot, kotiseutupäivät, kansainväliset tilaisuudet, perhe-, koulu-, kotiseutu- ja perinnejuhlat. Kansallispuku on arvokas vierailu-, juhla- ja esiintymisasu. Tarjoilijat eivät saa käyttää kansallispukua muulloin kuin todella isoissa ja juhlavissa

tilaisuuksissa. Kansallispuvuissa voidaan käyttää kaikkia rinnassa pidettäviä ansio- ja kunniamerkkejä ja yhtä komentajamerkkiä.

3 TILAUSTYÖN SUUNNITTELU

3.1 Lähtökohdat

Tilaustyö alkoi henkilökohtaisella tapaamisella asiakkaan kanssa. Tapaamisen tarkoituksena oli kartoittaa asiakkaan toiveet ja tarpeet juhlapuvulle. Tapaaminen järjestettiin Helsingissä Vanhan kellarissa, jossa esittelin asiakkaalle erilaiset juhlapukumallit katalogin avulla ja kyselin asiakkaan toiveita. Asiakas oli saanut laatimani katalogin sähköisesti jo ennen tapaamista ja näin saanut aikaa harkita vaihtoehtoja yhdessä vaimonsa kanssa. Katalogi (liite 2) sisälsi viisi yleisintä juhlapukumallia ja kuudentena vaihtoehtona sovelletun juhlapuvun. Asiakas valitsi sovelletun juhlapuvun, joka antoi asiakkaan toiveille tilaa ja suunnittelutyölle enemmän vapautta kuin valmiit juhlapukumallit. Asiakas oli miettinyt valmiiksi asioita, joita halusi puvun sisältävän ja toivoi minun yhdistävän niistä toimivan asukokonaisuuden.

Asiakas toivoi virallista juhla-asua, joka istuisi juhlatilaisuuksiin pukukoodilla white tie (frakki). Vuodessa asiakkaalle kertyy 5–7 tällaista tilaisuutta, joihin hän kertoi tähän asti pukeutuneensa perinteiseen mustavalkoiseen frakkiin. Toiveissa oli erottautua hienovaraisella yksityiskohdalla, joka ilmentää siten puvun tilaajan eteläpohjalaisia juuria.

Puvulta toivottiin ryhdikkyyttä, joka säilyisi kantajansa koko elämänkaaren ajan. Puvun tulisi olla edukseen kantajansa yllä vielä hänen oman ryhtinsä heikentyessä ikääntymisen myötä. Samalla kun puvun toivottiin ilmentävän erityisesti ikääntyvän ihmisen arvokkuutta ja laatu-tietoisuutta, edellytettiin sen sopivan myös nuoren miehen käytettäväksi. Juhlavaatteen toivottiin olevan monikäyttöinen ja joustava sekä kestävän painonvaihtelut ja kovat käyttöolosuhteet. Asiakas halusi voimakkaan, mutta hienovarauaisen viestin kotipaikkakuntansa tunnistamiseksi. Hän ei kuitenkaan määritellyt, miten pohjalaisuuden tulisi vaatteessa ilmetä. Niinpä sain vapaat kädet suunnitella, mitkä silmin havaittavat osat voisi liittää pohjalaisuuteen. Asukokonaisuus tuli säilyttää toimivana ja pukukoodia vastaavana asiakkaan erityistoivomukset huomioiden.

Asiakas kertoi käyttävänsä välillä myös osakuntalaisten akateemisia tunnusmerkkejä, osakuntanauhoja, joita osakunnan jäsenet pitävät juhliksaan ja muissa akateemisissa tilaisuuksissa. Miehillä nauha kulkee oikealta vasemmalle olkapään ja rinnan yli niin, että voimakkaampi väri on alapuolella. Nauhojen sävyt olivat kuitenkin sen verran kirjavat, että väripalettia suunnitellessa päätin ottaa enemmän huomioon asiakkaan henkilökohtaisen värityksen kuin nauhojen sopivuuden asukokonaisuuteen. Purppuran ja sinisen eriaisteiset sävyt olisivat suunnittelun lähtökohtana vaatineet mielestäni alleen selkeän ja mustavalkoisen pohjan, mikä olisi käytännössä tarkoittanut perinteistä mustavalkoista frakkia.

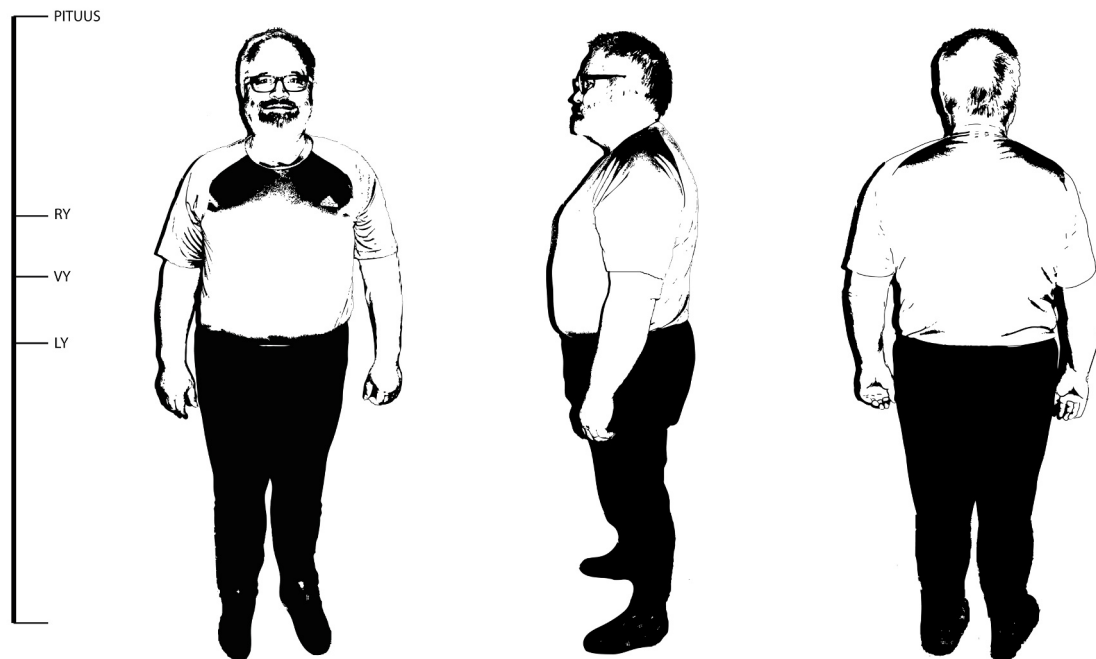
3.2 Tilaustyö

Tilaustyön taustalla oli halu oppia valmistamaan miesten juhlapuku. Tästä lähtökohdasta tarjosin juhlapukuideaa potentiaalisille tilaajille. Asiakkaan löydyttyä ja sitouduttua tilaukseen kokosin juhlavaatekuvaston, joka sisälsi kaikki perinteiset juhlapukumallit ja yhtenä vaihtoehtona sovelletun juhlapuvun. Asiakas tarttui tähän vaihtoehtoon. Kirjasin muistiin kaikki tapaamisella käydyt asiat ja asiakkaan toiveet. Suunnittelun aloitin määrittelemällä, mitä pohjalaisuus tarkoittaa ja miten se voisi ilmetä vaatteessa. Asiakkaan toiveiden inspiroimana piirsin ensimmäiset luonnokset heti tapaamisen jälkeen.

3.3 Asiakas

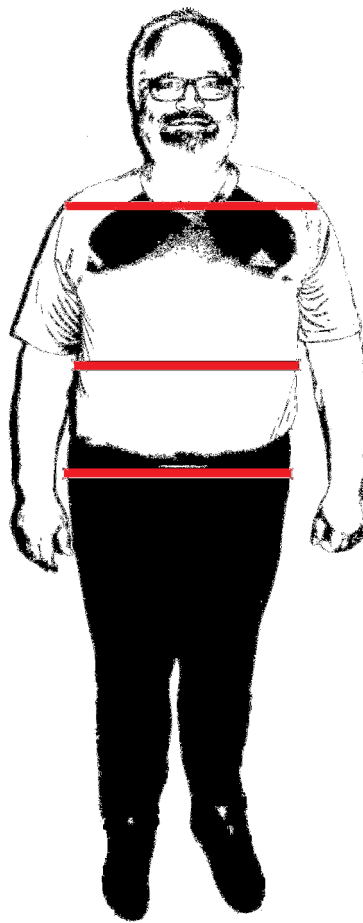
Asiakkaani on vuonna 1946 syntynyt mies. Hän on kotoisin Etelä-Pohjanmaalta, mutta asuu nykyään pääkaupunkiseudulla. Pohjalaiset juuret ovat hänelle tärkeitä ja hän on aktiivisesti toiminut muun muassa Härmä-Seuran jäsenenä. Pääelämäntyönsä hän on tehnyt Helsingin yliopistossa, pääkaupunkiseudun kiinteistöjen parissa ja eduskunnassa. Virallisia juhlatilaisuuksia hänelle kertyy vuodessa useita, esimerkiksi Etelä-Pohjalaisen Osakunnan Senioreiden vuosijuhlat ja muut juhlatilaisuudet (yhteensä 2–4 juhlatilaisuutta vuodessa), Helsingin yliopiston eri juhlatilaisuudet sekä Espoon kaupungin ja Suomen valtion eri juhlatilaisuudet. Lisäksi asiakkaani kertoi juhlaohjelmaansa sisältyvän eri järjestöjen juhlia, esimerkkinä opiskelijakorporaatioiden järjestämät frakkijuhlat, sekä niin sanottuja normaaleja perhejuhlia ja merkkipäiviä. (Nukala 2013, haastattelu.)

Pohjalaisuus on asiakkaalleni sydämen asia. Hän pitää suuressa arvossa pohjalaista taustaansa ja uskoo pohjalaisten erinomaisuuteen ihmisinä ja toimijoina. Lapsuutensa ja nuoruutensa hän on viettänyt positiivisessa, vastuullisessa ja yritteliäessä Pohjanmaan toimintaympäristössä. (Nukala 2013, henkilökohtainen tiedonanto.)

Kuva 3. Vartalon profiili edestä, sivusta ja takaa

Vartaloanalyysin avulla profiloidaan asiakkaan vartalo ja hyödynnetään tietoa suunnittelussa. Jokainen ihmisvartalo on yksilöllisen muotoinen ja kokoinen. Työn tavoitteena on valmistaa mahdollisimman oikean kokoinen ja muotoinen vaate. Tämä edellyttää, että vartalon mitat selvitetään yksilöllisten anatomisten mittojen perusteella. Tärkeimmät mitat ovat pituus, rinnanympärys, vyötärönympärys ja lantionympärys. Niistä laskettavat suhdemitat auttavat kaavoittamaan vaatteelle riittävät väljyysvarat ja yksilölliset poikkeamat. Täsmällisten mittojen ottaminen ja poikkeamien havaitseminen on tärkeää suunnitteluvaiheessa. Se säästää aikaa, helpottaa kaavoitusta ja vähentää sovituksien määrää. Asiakas mitataan kauttaaltaan ja mittoja verrataan standardisoituihin kokomerkitöihin, joiden avulla saadaan tietty pituusryhmä ja tunnusmitat. Niiden pohjalta valitaan peruskaava, jota muokkaamalla syntyy yksilöity ja istuva kaava. (Luoto 2002, 213.)

Kuva 4. Asiakkaan hartialinja, rinnanympäryys ja lantionympäryys suhteessa toisiinsa

Asiakas on vartalotyypiltään suora, jolle ominaista ovat saman levyiset olkapäät, lantio ja vyötärö. Jos rinnanympäryys ja vyötärönympäryys ovat saman levyisiä, vartalotyyppiä kutsutaan myös nimellä tukeva E. Tätä vartalotyyppiä pukevut pystykuosit, kaksiriviset puvun takit, ryhdikkäät olkatoppaukset ja yhden etulaskoksen housut. (Luoto 2002.)

Vartalon mittasuhteita voidaan tasapainottaa monin keinoin. Suoralle vartalotyyppille sopivat liivipuku, levitetty hartialinja, terävästi leikatut pitkät kaulukset, korkealle nouseva napitus, matala paidan kaulus, v-pääntie, laaja pääntie, hillitty solmio tai solmuke, puvun takissa kaareva helma edessä, yhtenäinen väritys ylä- ja alaosassa ja kapeat suorat lahkeet. Huomion kiinnittyessä pystysuoriin linjoihin ja harkittuihin yksityiskohtiin saadaan vaikutelma kapeasta ja pitkästä vartalolinjasta.

3.4 Suunnittelu

Käytin suunnittelussa apuna moodboardia, eli kuvakollaasia, johon keräsin kuvamateriaalia kokoamaan ajatuksiani pohjalaisuudesta ja asiakkaan toiveista (kuva 5). Moodboardin avulla havainnollistetaan ajatuksia suunnittelutyöstä ja luodaan työtä kuvaava tunnelma ja värimaailma. Moodboardin pohjalta voidaan tehdä värikartta, jonka avulla valitaan vaatteelle sopi-

vat materiaalit ja pinnat (kuva 6). Luonnosteluvaihe helpottuu kun omat ajatukset ja mielikuvat ovat konkreettisesti muodossa. Tavoitteena oli suunnitella laadukas, pohjalainen ja säädettävä juhlapuku.

Kuva 5. Moodboard, pohjalaisuus

Kuva 6. Väripaletti

Mitä pohjalaisuus on? Asiakas toivoi, että se olisi vaateen jokin silmin havaittava ominaisuus, mutta jätti minulle vapaat kädet toteutustavan osalta. Minulle pohjalaisuus tuo mieleen laakeat peltomaisemat, punamultaiset pirtit valkoisine ikkunan puitteineen, vakavat uskonmiehet, messinkinapit ja paksut sarkavaatteet, mustat huopahatut ja vanhat pukeutumisen perinteet. Pohjalaisuus on rehellisyyttä, periksi antamattomuutta ja omistaan huolehtimista. Se tuntuu vahvana ja väkevänä, elämän virtaavana voimana.

Maisema kuvastaa pohjalaista tunnelmaa, kiireettömyyttä, pysähtyneisyyttä, hitaita muutoksia. Viljan kasvaminen hitaasti, taidolla ja viisaudella ansaitut sadot, joita koko talon väki pui ja pinoaa. Yhteishenki, turvallisuus, kunnioitus, vastuullisuus, rehellisyys, suoruus, ilo, usko ihmiseen ja omaan väkeen, luottamus, maalaisjärki ja käsityötaidot. Ylpeys omaa kotipaikkakuntaa ja perhettä kohtaan. Samuli Paulaharju (1932, 13) kiteyttää pohjalaisen luonteen kauniisti ja osuvasti: ”Lakeuksien ja kytömaiden tumma kansa, ylpeä, pystypäinen, jylkkä ja rehti maanraataja, tummanharmaa heränneitten seura, vanhoine tapoineen”.

Halusin korostaa asiakkaan eteläpohjalaisia juuria valitsemalla liivin materiaaliksi Etelä-Pohjanmaan kansallispuvussa käytettävän villakankaan. Punainen on värinä voimakas ja huomiota herättävä, suurimmalle osalle ihmisistä tuttu kansallispuvusta, joten sen viesti avautuu monelle. Tilasin Etelä-Pohjanmaan miehen liivikangasta Helmi Vuorelma Oy:n omasta kutomosta Järvelästä, jossa kudotaan kansallispuku- ja käsityökankaita. Kyseessä on perinteikäs lahtelainen yritys, jolla on 100-vuotinen historia käsi- ja taideteollisuusosalta. Yrityksen perustaja Helmi Vuorelma valmistui aikoinaan Wetterhoffin käsityökoulusta, Hämeen ammattikorkeakoulun Muotoilun koulutusohjelman edeltäjästä. Poimin kansallispuvusta myös messinkinapit, jotka ovat näyttäviä mustan villakankaan parina ja luovat vaatteeseen juhlanan tunnelman. Etelä-Pohjanmaan kansallispukua ja perinteistä frakkia mukaillen syntyi sovellettu juhlapuku, joka täyttää sille asetetut odotukset ja käyttötarpeet.

3.4.1 Värianalyysi

Särkikoski-Pursiainen (2001) mukaan saksalaisen taiteilija Johannes Ittenin väritutkimukset (1961) ovat antaneet pohjan värianalyysien tekemiselle. Itten jakoi ihmiset henkilökohtaisten väritusten perusteella kahteen pääryhmään, kylmiin ja lämpimiin. Kylmän alaryhmiä ovat kesä ja talvi, lämpimien alaryhmiä kevät ja syksy. Asiakkaani voidaan lukea kylmän ja talvityypin mukaan, jolle ominainen ihon sävy on kellahtava, ruskettunut, mutta vaalea. Hiukset ovat hopeanharmaat ja silmät syvän ruskeat. Talven värityyppille sopivia vaatteiden sävyjä ovat valkoinen, puolukanpunainen, musta, siniset ja vihreät sävyt sekä tumman puhuvat syvät sävyt. Silmälasien kehyksien väreiksi sopivat mustat, tummat metallit, punaiset, tumman siniset ja vihreät. Koruiksi soveltuvat parhaiten vanha hopea, teräs, tina, punertava kulta, valkokulta ja platina.

Punainen tunnetaan vallan, voiman, rakkauden ja intohimon sekä toiminnan värinä. Punaiseen väriin pukeutunutta henkilöä pidetään aktiivisena, dynaamisena, itsevarmana ja ulospäin suuntautuneena. Punainen väri pyrkii tulemaan katsojaa kohti ja tulee helposti huomatuksi. Punainen on myös rohkeuden, sisukkuuden ja aloitteellisuuden väri. (Särkikoski - Pursiainen 2001, 204.) Valitsin liivin väriksi punaisen, koska halusin luoda mielikuvan aktiivisesta, itsevarmasta ja rakastavasta henkilöstä, joka toimii rohkeana ja sisukkaana, oman intohimonsa ohjaamana.

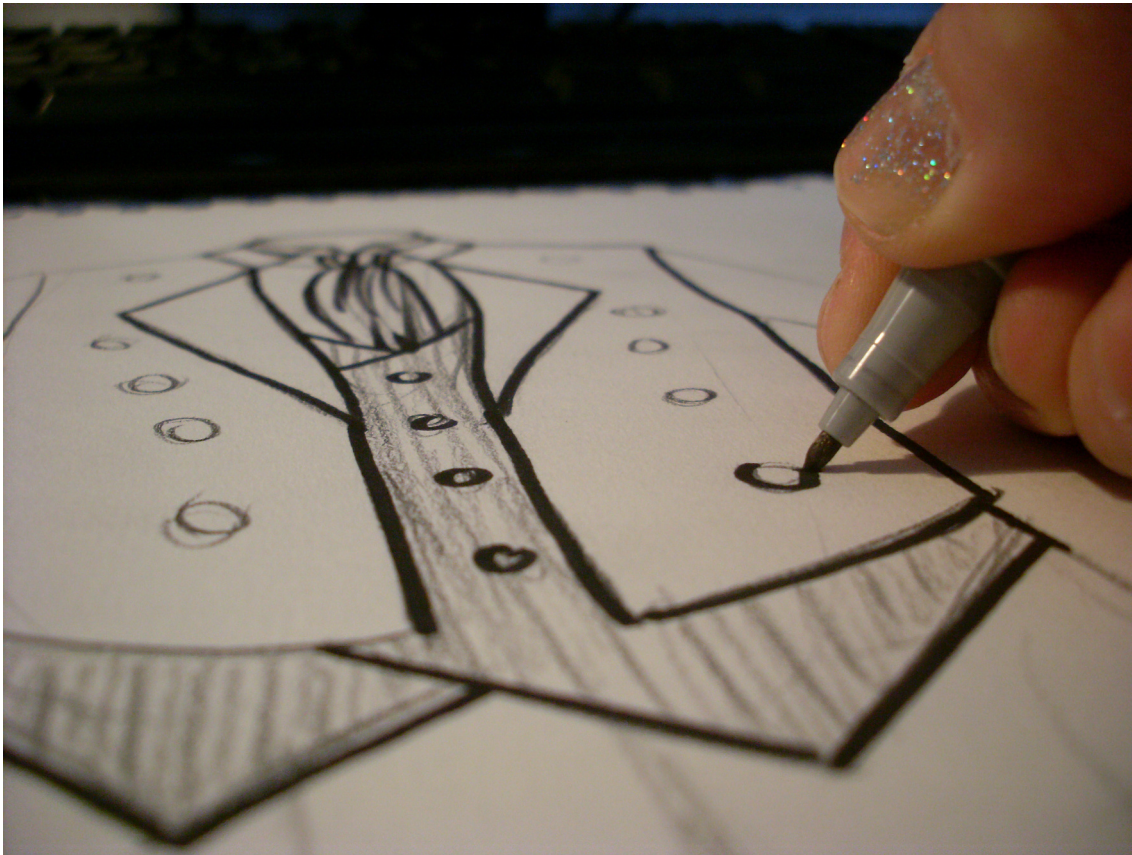
Valkoista pidetään puhtauden, viattomuuden ja ehdottomuuden värinä. Se on myös vapauden väri, juhla, arvokas ja ylellinen. Valkoinen on hyvä pohjaväri muille väreille. (Särkikoski-Pursiainen 2001, 206.). Valitsin paidan sävyksi valkoisen, koska sen rinnalla muut värit pääsevät oikeuksiinsa. Valkoinen luo juhlanan ja ylellisen tunnelman asukokonaisuuteen.

Musta on suojaväri, joka eristää ympärilleen. Musta toimii myös voiman lähteenä. Mustan ympäröimänä voi latautua ja rentoutua. Se on värinä

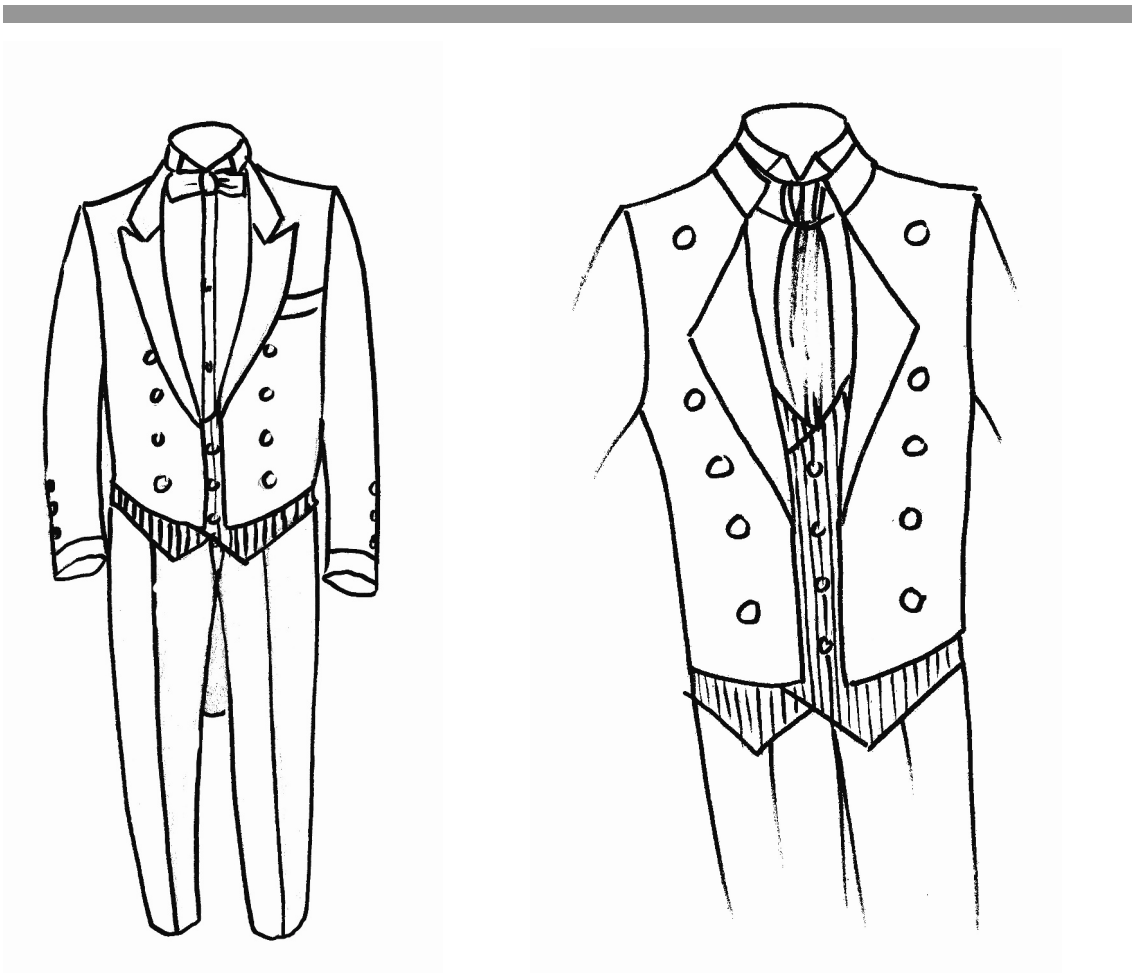
voimakas ja vaatii voimakasta persoonallisuutta käyttäjältään. Mustaan väriin pukeutunut on oman tiensä kulkija, joka hallitsee itseään. Musta on helppo yhdistellä muita värejä. (Särkikoski-Pursiainen 2001, 206.) Juhlavuvun takki ja housut ovat mustaa villakangasta, joka heijastaa hienostuneesti tyylikkyyttä ja laadukkuutta. Musta tuo voimaa ja juhlavuutta kantajalleen ja vahvistaa entisestään asiakkaani arvokkuutta ja persoonaa.

3.4.2 Malli

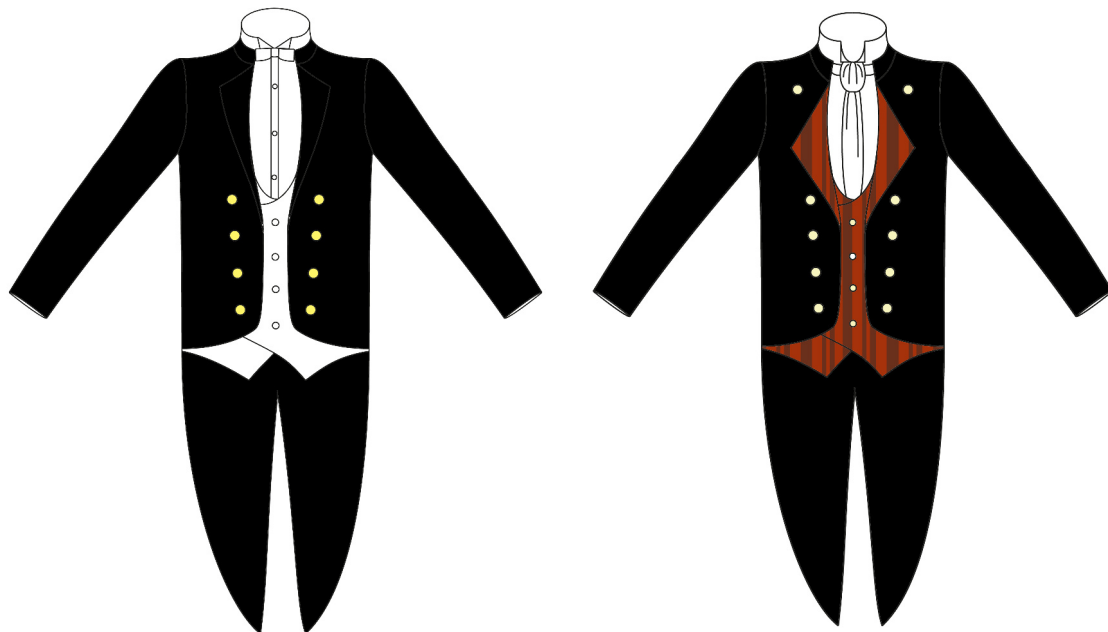
Kokosin luonnoksistani (kuvat 7–12) ja asiakkaan toiveista helposti selattavan ja havainnollistavan koosteen, jonka lähetin hänelle sähköisesti (liite 3). Valitsin koosteeseen parhaat luonnokset ja tein yhdestä versiosta väritetyn kuvan, jossa asu on asiakkaan päällä (kuva 12). Halusin myös varmistaa, että olin osannut poimia hänelle tärkeät asiat tapaamisessa saamieni tietojen perusteella. Asiakas oli tyytyväinen koosteeseen ja halusi, että teen väritetyn kuvan pohjalta kaavat.

Kuva 7. Luonnos. Lyijykynä ja tussi

Kuvat 8 ja 9. Esimerkkejä juhlapukuluonnoksista (liite 3)

Kuvat 10 ja 11. Esimerkkejä tietokoneavusteisista luonnoksista (liite 3). Adobe Illustrator, CS5

Kuva 12. Asiakas juhlapuvussa, luonnos (liite 3). Vesivärit ja lyijykynä

Takista halusin perinteisen frakin mallisen, avonaisen ja ryhdikkään. Pohjalainen vaikutelma syntyi selkeistä linjoista ja lyhyestä etuosasta, jota koristavat messinkinapit. Takki on kaksirivinen, jossa kuusi nappia kulkee pareittain etukappaleisiin ommeltuina. Napit suuntaavat kohti olkapäitä, korostaen siten leveää hartialinjaa. Olkapäillä ovat ryhdikkäät toppaukset, jotka parantavat vartalon asentoa ja luovat ryhdikkään ilmeen koko asulle. Napit toimivat katseenvangitsijoina ja vievät huomion pitkittäisiin linjoihin tehden siten hoikemman vaikutelman.

Takissa on pystykuosinen kaulus, joka kaartuu käänteeltä pyöreästi rinta-kehää vasten. Perinteisestä frakista poiketen kauluskäänteet eivät ole silkkiä vaan samaa villakangasta kuin miehusta. Näin huomio ei kiinnity eri tavalla valoa heijastavaan silkkiin vaan takin yleiseen olemukseen ja pieniin messinkisiin yksityiskohtiin. Hihoissa on koristenappeja kolme kappaletta allekkain. Nappeja voidaan näin ollen siirtää helposti alemmas, jos hihoja tarvitsee pidentää. Takki sopii hyvin monen ikäiselle miehelle juh-lavuutensa ja selkeiden linjojensa ansiosta. Takin hihoja voidaan säätää riittävän pituusväljyyden ansiosta pidemmällekin henkilölle sopivaksi. Avomallinen takki paljastaa alla olevan liivin ja takkia voidaan pitää joko

avonaisena tai kevyesti kiinni ohuen ja tyylikkään messinkiketjun avulla. Ketju on kiinnitetty takin etukappaleiden sisäpuolelle ja ketjun pituutta on mahdollista säätää ketjua lisäämällä.

Housut ovat suoralahkeiset ja korkeavyötäröiset. Lahkeen sivuissa ei ole silkkisiä laakanauhoja, vaan housut myötäilevät takin yksinkertaisia ja selkeitä linjoja ilman ylimää räisiä koristuksia. Kaksinkertaiset vyötärölaskokset lisäävät väljyyttä lantiolla ja parantavat istuvuutta. Housujen keskitakasaumaan jätettiin reilut saumanvarat, jolloin housuja voidaan leventää 1–1,5 koon verran. Lahkeensuiden sisäpuolella on reunusnauhat, jotka estävät lahkeen kulumista hankauksessa kenkää vasten. Taskut ovat huomaamattomat ja siistit saumataskut, joissa taskunsuu on upotettu housujen sivusaumaan. Housujen leveyttä voidaan säätää vyötäröltä ja haarakoukusta. Pituusväljyyttä on jätetty reilusti lahkeisiin, jotta housuja voi tarvittaessa käyttää pidempi henkilö. Prässi kulkee lahkeen edessä pystysuoraan lahkeensuulta vyötärölle ja takana lähes vyötärölle. Housujen kiinnitys on toteutettu napilla, hakasella ja vetoketjulla (kuva 13).

Kuva 13. Yksityiskohta housujen kiinnityksestä

Paita on frakkipaidan mallinen, helmiäisnapeilla kiinnitettävä ja puuvillainen. Hihansuissa on halkiot, jotka antavat väljyyttä puettaessa. Kalvosimet eli mansetit ovat yksinkertaiset ja niissä on napinlävet kalvosinnapeille (kuva 14). Kaulus on pystymallinen ja ryhdikäs, ja sen kulmat taittuvat alaspäin. Paidan saumat on ommeltu tihein, lyhyin pistoin. Etuosan kaarroke on kovetettu liimakankaalla ja ommeltu miehustaan pienin huomaamattomin pistoin. Myös kaulus, nappilistat ja mansetit on tuettu liimakankaalla.

Kuva 14. Paidan hiha, halkio ja mansetti

Liivi on frakin liivin mallia mukaileva (kuva 15). Materiaali on kotimaista punapohjaista pikkuraitaista parkkumia, jossa on pieni luonnonvalkoinen flammupilkku raidan keskellä. Kankaassa on 65 % villaa ja 35 % pellavaa. Liivissä on yksirivinen napitus ja pienet messinkinapit. Etukappaleiden molemmilta puolilta löytyvät pienet taskut, joissa on vuorisilkkiset taskupussit. Liivi on vuoritettu samalla kankaalla kuin housut ja takki. Alavarat on ommeltu liivin villasekoitekankaasta. Liivin pituutta voi säätää niskalenkistä ja leveyttä selän puolelta vaihtamalla napituksen kohtaa neljän koon verran. Liivin on tarkoitus jäädä näkyviin takin alta hieman enemmän kuin perinteisessä frakissa, jotta liivin kuviointi ja värit pääsevät oikeuksiinsa. Liivin selkäpuoli jätettiin avonaiseksi, jotta asukokonaisuus pysyisi riittävän ilmavana ja kevyenä. Näyttävät napit selkäpuolella mahdollistavat liivin käytön ilman takkia, joka oli asiakkaalla erityistoiveena. Näin asu toimii myös juhlien jatkoiltoissa, joissa takit jäävät narikkaan juhlallisuuksien jatkuessa rennommissa merkeissä.

Kuva 15. Liivi valmistumassa

3.5 Materiaalit

Asiakkaan toiveena olivat hengittävät ja laadukkaat materiaalit, koska juhlatilaisuudet pidetään yleensä sisätiloissa ja lämpötila saattaa kohota tukalan kuumaksi. Vaatteen käyttötilanteiden materiaaleille asettamat vaatimukset huomioitiin jo suunnitteluvaiheessa. Materiaalien valintojen perusteina olivat tekstiilien vaatetusfysiologiset seikat, kuten ilmanvaihto, kosteudenimukyky ja kosteuden siirtokyky.

Materiaalit vaikuttavat vaatteiden luonteeseen ja määräävät sen käyttömahdollisuudet. Valinnassa otettiin huomioon materiaalien visuaaliset tekijät kuten laskeutuvuus, väri, kuosi ja pintarakenne. Pesulatyössä karttunut laaja tietopohja materiaalien käyttäytymisestä pesun yhteydessä auttoi tiedostamaan vaatteiden hoito-ominaisuuksien vaatimukset. Hoito-ominaisuuksiin vaikuttavat kuidun raaka-aine, lankatyyppi, pinnan rakenne ja viimeistys. (Luoto 2002, 218.)

Puvun musta villakangas ja punaisena leimuava vuorikangas löytyivät pitkän etsinnän jälkeen tamperelaiselta vaatturinliike Sundstedtiltä. Paidan juhla-vaate puuvillakangas hankittiin helsinkiläisestä Materials-puodista ja liivin pellava-villa sekoitekangas Helmi Vuorelma Oy:n verkkokaupasta. Napit löytyivät helsinkiläisestä Nappitalosta ja messinkiketju kiinnikkeineen askartelukauppa Hobby Pointista.

3.5.1 Puuvilla

Valitsin paidan materiaaliksi 100-prosenttisen puuvillan, koska se on tunnultaan, vaatetusfysiologisilta ominaisuuksiltaan sekä hoito- ja käyttöominaisuuksiltaan vertaansa vailla (kuva 16). Puuvilla on hengittävää ja pehmeän tuntuista, eikä sähköisty helposti. Se sietää korkeita silitys- ja pesulämpötiloja kuitua vaurioittamatta. Puuvilla kuitenkin kutistuu hieman ensimmäisessä pesussa, jota välttääkseni viimeistelin paitakankaan kutistumattomaksi 60 asteen pesussa ennen ompelua. Puuvilla kestää hyvin orgaanisia liuottimia, joita käytetään tahranpoistossa ja kemiallisessa pesussa. Puuvillan kuitu on lujaa ja kestävä, joten se kestää kovaakin käyttöä. Paita on miellyttävän tuntuinen päällä, eikä se varaudu staattisesti (sähköisty) suuren kosteussisältönsä vuoksi. Hankauslujuus ja taivutuslujuus ovat melko hyvät, joten kankaan pinta ei ole altis nyppyyntymään.

Puuvillan elastinen palautuma on hyvin pieni, minkä vuoksi paitoihin tarkoitettuihin kankaisiin sekoitetaan yleensä tekokuitua lisäämään joustavuutta. Kuitusekoitukset, jotka sisältävät elastisia tekokuituja, eivät kestä korkeita pesulämpötiloja, minkä vuoksi valitsin täysin puuvillaisen kankaan. Kuidun hyvän reaktiokyvyn johdosta puuvilla pystyy sitomaan itseensä suhteellisen paljon kosteutta tuntumatta märältä. Vaate on altis homeen muodostumiselle jos sitä pidetään kosteassa pitkään. Paita olisi hyvä pestä jokaisen käytön jälkeen heti, jotta lika ei pääse pinttymään kuidun sisälle ja iholta imeytynyt kosteus ja tali lähtevät pesussa pois. Joskus tukikankaat saattavat irrota kuumen pesulämpötilan vuoksi tai silitysraudan höyrytoimintoa käyttämällä. Tukikankaan liimapinnan voi kuitenkin aktivoida uudelleen prässäämällä sitä muutaman sekunnin ajan kuumalla ja kuivalla silitysraudalla. (Boncamper 2011, 43.)

Kuva 16. Paita, 100-prosenttista puuvillaa.

3.5.2 Villa

Housuihin ja takkiin valitsin materiaaliksi ohuen villakankaan, joka sopii kesälläkin pidettäväksi (kuva 17). Villa on materiaalina helppohoitoinen, hengittävä ja kosteudenimukykyinen. Laadukas villakangas tuntuu sileältä ihoa vasten ja imee kosteutta tuntumatta märältä. Villa pysyy kuosissaan, ei rypisty helposti eikä sähköisty. Villalla on hyvä lämmöneristävyys, oikeenevuus, kimmoisuus ja joustavuus. Villakankaasta valmistetun puvun on hyvä antaa levätä käyttökertojen välissä, jotta kuidut oikeenevät alkupe-

räiseen muotoonsa. Tuuletus raikkaassa ulkoilmassa puhdistaa itsestään pukua, jolloin pesetystä tarvitaan harvemmin ja puku kestää pidempään. Villa oikenee itsestään, mutta kosteassa vielä paremmin. Kuivuessaan liikaa villan kuitu sähköistyy. Tuuletus kosteassa ulkoilmassa tai suihkun jälkeen kylpyhuoneessa laukaisee staattisuuden. Rasvainen villakuitu hylkii vesipisaroita ja likaa. Tarvittaessa villa pestään kemiallisesti, ettei kuitu vanu, kutistu eikä heikkene. Villa ei rypisty kosteana, joten kangas pysyy hikoiltaessakin kuosissaan. Villakangas on tunnultaan pehmeää ja lämmin. Kuiva, viileä ja ilmava tila on ihanteellisin villaisen vaateen säilytykseen. (Boncamper 2011, 54.)

Kuva 17. Yksityiskohta frakin hihasta, materiaalina villa

4 TILAUSTYÖN VALMISTUS

Tilaustyö sisälsi neljä tapaamista asiakkaan kanssa, joista kolme oli varattu sovituksista varten. Kahdessa ensimmäisessä sovituksessa testattiin puvun mallikappaleita, joiden avulla lopullisesta kaavasta muokattiin istuva ja toimiva. Viimeisessä sovituksessa valmiiseen pukuun tehtiin vielä pieniä muutoksia lahkeiden pituuksiin. Ensimmäinen sovite valmistettiin valkoisesta puuvillakankaasta, jonka pintaan sai piirrettyä uudet linjat ja hahmoteltua taskujen ja yksityiskohtien paikkoja kynällä. Toinen sovite valmistettiin valmiita materiaaleja vastaavista kankaista, jossa testattiin kankaan käyttäytyminen ja soveltuvuus puvun mallin kanssa.

4.1 Kaavoitus, sovitteet

Sain tulostettua miesten puvun peruskaavat kaavoitusohjelma Grafiksen avulla. Grafiksen kaavakirjastosta ei löytynyt valmiita frakin kaavoja, joten tulostin peruskaavat asiakkaan mittojen mukaan miesten puvuntakista, suorien housuista ja perusmallisesta liivistä. Muokkasin pohjakaavoja manuaalisesti kaavakirjan ja ohjaajan avulla juhlapukua vastaavaksi.

Ensimmäiset sovitteet valmistin puuvillakankaasta, jonka avulla sain hahmoteltua puvun päälinjat ja muodot asiakkaan päällä (kuvat 18–19). Kankaan pintaan piirtämällä, sovitteet valokuvaamalla ja muistiinpanojen avulla tallensin sovitteiden istuvuuden ja muutostarpeet.

Kuvat 18 ja 19. Ensimmäiset sovitteet asiakkaan päällä

Ensimmäisen sovituksen jälkeen tehtiin muutoksia housujen ja takin pituuksiin, takin hihojen istutuksiin, housujen väljyyksiin, liivin istuvuuteen, paidan pääntielle ja väljyyksiin - oikeastaan kaikkialle. Muistiinpanojen avulla tein muutokset kaavoihin ja valmistin niiden pohjalta uudet sovitteet. Tällä kertaa sovite valmistettiin lopullista pukua vastaavista materiaaleista.

Kuva 20. Toiset sovitteet asiakkaan päällä

Kuva 21. Paidan muutokset

Toiset sovitteet olivat huomattavasti sopivammat ja puku istui asiakkaan päälle helpommin (kuva 20). Hihojen istutus oli oikein, muuten koko puvun mittasuhteita vielä hiottiin ja housujen sekä liepeiden pituuksia arvioitiin uudelleen. Paidan kaulus ja etuosa vaativat suuria muutoksia ja osoittautuivat hankalaksi kaavoituksessa (kuva 21).

4.2 Valmistus

Ompelin lopulliset juhlavaatteet teollisuusompelukoneilla. Materiaalit osoittautuivat todella laadukkaiksi; jouduin korjaamaan takkia ja housuja useaan kertaan ja kangas palautui aina muotoonsa. Ompeluun käytin lukkotikkikonetta, napinläpiin vaatturin napinläpiautomaattia ja paidan napinläpiin kotiompelukonetta. Reunojen viimeistelyn tein nelilankaisella ylikuottelukoneella. Liimaliinaa käytin muun muassa alavarojen, napituslistojen, kaarevien saumojen ja osin myös helman tukemiseen. Testasin koulun eri liimaliinat ja valitsin niistä kestävimmän ja materiaaleihin sopivan. Paitakankaan kohdalla tein pesutestin, jossa kokeilin miten kaksi erilaista liimaliinaa kestää 60 asteen pesun. Testi osoittautui tarpeelliseksi, sillä vain toinen liimaliina kesti käsittelyn kuumassa irtoamatta kankaan pinnasta.

Haasteeksi osoittautui frakkipaidan tukeminen; kaulus ja etuosan kovike täytyi tehdä uudestaan epäonnistuneen liimaliinauksen takia. Yksi liimaliina tuntui melko ohuelta jo valmiiksi ohuessa puuvillassa, mutta kaksi liimaliinaa päällekkäin kovetti paidan kankeaksi. Lisäksi kauluksen riittä-

vä väljyys ja samalla istuvuus oli hankalaa testata ilman sovitus, sillä koululla ei ollut asiakkaan kokoa vastaavaa mallinukkea. Välillä tein liian pienille mallinukeille toppauksia, jotta näin puvun edes jotenkin mallinuken päällä. Sovitin osaa vaatteista myös sijaismallille, mutta mittailausvaate toimii parhaiten vain sen henkilön päällä, jolle se on suunniteltu. Niinpä lopullisen puvun viimeinen sovitus oli todella jännittävä hetki. Viimeisen sovituksen jälkeen korjattiin enää lahkeiden pituus oikeaksi.

4.3 Valmis puku

Puvun luovutus tapahtui Hämeenlinnassa, Aulangon hotellilla luonnonkauniiden maisemien keskellä (kuvat 22–26). Paikka tarjosi ainutlaatuisen kuvausmiljöön ja kuin tilauksesta vihreä puisto kylpi kauniissa iltauringon paisteessa. Asiakkaalle oli varattu sovitus varten huone, jonka suojissa hänen oli mukavampi riisuutua ja pukea ylleen juhlava asu. Hetki oli täynnä iloa ja jännitystä. Projektista oli tullut suhteellisen pitkä ja tunnelma oli muodostunut tiiviiksi. Alusta alkaen ilmassa oli kutkuttavaa odotusta; tämä oli ollut molemmille tärkeä tutkimusretki. Niin asiakkaasta kuin työstä oli tullut tärkeä ja läheinen. Siksi projektin loppuun saattamisesta oli tullut kunniatehtävä. Olimme sopineet etukäteen asiakkaan kanssa projektin lopettamisesta ja siihen liittyvästä tapaamisesta. Sovituksen ja kuvausten jälkeen juhlistimme projektin loppumista juhlavalla illallisella Aulangon hotellissa. Hetkestä tuli ikimuistoinen.

Kuva 22. Valmis puku

Kuva 23. Puku sivusta

Kuva 24. Puku edestä

Kuva 25. Puku takaa

Kuva 26. Puku sivusta

5 SÄÄDETTÄVÄ JUHLAPUKU

Asiakkaalla oli erityinen toive puvun säädettävyydestä pituus- ja leveyssuunnassa. Toive leveyssuunnan säädettävyydestä liittyi mahdollisten painonvaihteluiden aiheuttamiin ongelmiin vaatteiden istuvuudessa. Painonvaihtelun määräksi arvioitiin 6–10 kiloa vuoden aikana. Juhlapukuun haluttiin säätömahdollisuus myös pituussuuntaan, sillä asiakkaan jälkeläiset lainaavat hänen juhla-vaatteitaan. Pituussuunnassa säätövaraa haluttiin olevan 10 cm.

5.1 Säädettävyys pituussuunnassa

Pituussuunnan säädettävyyteen ei löytynyt valmista ratkaisumallia, joten aluksi tuli selvittää, mitkä puvun osista ovat ylipäättään mahdollista säätää. Lisäpituus vaatii lisäsenttejä, joten väljyysvaroja jätettiin rakenteiden sisälle piiloon ja tarvittaessa ne voidaan purkaa esiin. Lisäpituutta saatiin takissa hihansuihin ja housuissa lahkeensuihin. Liivissä pituutta voi säätää niskalenkin kohdalla. Paidan helma jätettiin reilun pituiseksi, jolloin ylimääräinen pituus jää housujen alle piiloon. Takki tehtiin malliltaan avonaiseksi, jolloin napitus ei jää väärään kohtaan pitkälläkään henkilöllä.

Hihansuihin jätettiin pituusväljyyttä 6 cm siten, että pisimmillään rakenne on sama kuin pikkutakeissa, alavaran ollessa siten 2 cm korkea. Hihan ollessa lyhimmillään ylimääräinen pituus käännetään 6 cm verran sisäpuolelle ja vuori jätetään ompelematta kiinni, jolloin vuori laskeutuu hihansuuhun näkymättä hihan alta.

Lahkeisiin jätettiin 10 cm pituusvara, joka kiinnitettiin piilotikeillä sivusaumoihin. Siten lahje pysyy sopivassa pituudessa, mutta on silti helposti purettavissa. Laadukas villakangas mahdollistaa uuden prässin tekemisen siististi. Kaavoituksessa otettiin huomioon lahkeen pituussäätö kaavoittamalla lahkeensuut suoriksi. Näin lahkeiden ollessa lyhimmillään sisälle jäävä kankaan osuus istuu oikean kokoisena lahkeeseen ja pituusvara voidaan ommella vain muutamien pistoin sivusaumoihin ja parilla piilopistolla lahkeensuun ympäri.

Liivissä pituussäätö toteutettiin niskalenkin kohtaan (kuvat 27–28). Niskaan kulkevat etukappaleet yhdistyvät niskan takana kumilenkillä, jossa on tasaisin välein napinlävet. Kumilenkin molempiin pätyihin on ommeltu napit, jotka voi kiinnittää peilikuvana toisiinsa nähdessä kumilenkkiin tai halutessaan vain toista nappia siirtämällä. Liivin etukappaleet päättyvät olkapäiden kohdalla ja päädyissä on metalliset lenkit, joiden läpi kuminauha mahtuu kulkemaan sulavasti.

Kuvat 27 ja 28. Liivin niskalenkin säätömekanismi

5.2 Säädettävyys leveyssuunnassa

Leveyssuunnassa säätömekanismeja saatiin takkiin, housuihin ja liiviin. Paidassa leveyssuunnan väljyys huomioitiin reiluilla saumanvaroilla (1,5 senttimetriä) sekä jättämällä sivu- ja olkasaumojen päällitikkaukset pois, jolloin suurentaminen tai pienentäminen on huomattavasti vaivattomampaa. Takissa säädettävyys huomioitiin valitsemalla etuosa malliltaan avonaiseksi, jolloin napitus on aina oikealla kohdalla ihmisen pituudesta riippumatta. Kiinnitysmekanismissa valittiin messinkinen ketju (kuva 30), jonka kiinnikkeet ovat takin sisäpuolella, mutta ketju jää näkyville takin edestä (kuva 29). Takki pysyy kiinni ilman ketjuakin, mutta ketju estää takkia aukeamasta liikaa.

Kuva 29. Ketju takin sisällä

Kuva 30. Ketjuvaihtoehtoja, joista ylimmäinen valittiin

Housuissa leveyttä voi säätää vyötäröltä keskitakasauman molemmin puolin (kuva 31). Säädettyvyys toteutettiin rakenteisiin kiinnitetyillä kuminauhoilla, joissa on napinlävet. Nappi on kiinnitetty vyötärökaitaleelle, jolloin napinläpiä vaihtamalla asteittain vyötärön pituutta on mahdollista säätää pienemmäksi tai suuremmaksi. Leveyssäätö on vyötärökaitaleen sisäpuolella jäädessä piiloon päältä päin tarkasteltaessa ja vaikuttamatta liikaa kankaan laskeutuvuuteen vyötärön kohdalta. Säästövaraa on 1–8 cm.

Kuva 31. Housujen leveyden säätö vyötärökaitaleen sisäpuolelta ja haarakoukun väljyysvara

Kuminauha kulkee vyötärökaitaleen sisärakenteissa, jolloin ylimääräinen kangas kerääntyy tasaisemmin säädettävälle kohdalle vyötäröllä. Ensimmäisessä kokeilussa kuminauha oli vyötärökaitaleen sisäpuolella näkyvillä, mutta vyötärön ollessa pienimmillään kankaalle syntyi liian suuri laskos. Vyötärökaitaleen sisälle jäädessään kuminauha vetää ylimääräisen kankaan pienemmille laskoksille, jolloin kokonaisuus on edelleen toimiva ja housut näyttävät hyvältä päällä (kuva 32). Housujen haarakoukkuun jätettiin myös 3 cm väljyysvara, joka on helposti purettavissa keskitakasauman kohdalta. Muutosmahdollisuus huomioitiin rakenteiden kiinnitysjärjestyksessä, jotta vyötärökaitaletta ei tarvitse purkaa paljoa väljyyttä lisättäessä.

Kuva 32. Säätomekanismi käytännössä: yhden pykälän siirto vyötärökaitaleella

Liivissä säätöä kaivattiin vyötärön kohdalle, joten selän puoleinen kiinnitys toteutettiin napeilla (kuva 33). Napinläpiä ja nappeja on yhteensä neljä kappaletta, jolloin nappeja kiinnittämällä eri väleihin voidaan säätää vyötärön leveyttä. Säädettyvyys vyötäröllä on 2,5–10 cm. Napit ovat kokonaisuuteen sopivia, isoja ja messinkisiä. Näin ollen kapeaksi jäävät liivin takakappaleet ovat takaakin tarkasteltaessa näyttäviä.

Kuva 33. Liivin säätömekanismi selän puolella

6 KYSELY

Tutkimuksen avulla halusin saada selville, missä määrin pukukoodista voidaan juhlan luonnetta ja arvokkuutta kunnioittaen poiketa. Annetaanko miesten juhlapukeutumisessa tilaa persoonan esille tuomiseen ja onko erottautumiseen tarvetta. Kyselyn avulla kartoitin sovellettujen juhlapukujen kysyntää ja keräsin palautetta opinnäytetyön tuloksista (liite 1).

Kysely tunnetaan survey-tutkimuksen keskeisenä menetelmänä. Englanninkielinen termi *survey* tarkoittaa sellaisia kyselyn, haastattelun ja havainnoinnin muotoja, joissa aineistoa kerätään standardoidusti ja joissa kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 182.) Aineistonkeruumenetelmänä kysely on tehokas sekä aikaa ja vaivannäköä säästävä. Lomakkeiden avulla voidaan kerätä tietoa tosiasioista, käyttäytymisestä ja toiminnasta, tiedoista, arvoista, asenteista, uskomuksista, käsityksistä ja mielipiteistä. Lisäksi niiden avulla voidaan kysyä arviointeja ja perusteluita toiminnoille, mielipiteille tai vakaumuksille. (Hirsjärvi ym. 1997,182.)

Kyselyn etuna on sillä kerättävä laaja tutkimusaineisto, jossa on mahdollista saada paljon vastaajia ja voidaan kysyä monia asioita. Aikataulu voi-

daan arvioida melko tarkasti ja kerättävän tiedon käsittelyyn on kehitetty valmiit analysointitavat. Kyselytutkimuksen heikkouksina pidetään aineiston pinnallisuutta ja kyselymenetelmällä toteutettuja tutkimuksia teoreettisesti vaatimattomina. On myös mahdotonta varmistua siitä, miten vakavasti kyselyyn vastanneet ovat suhtautuneet tutkimukseen eli ovatko vastaukset rehellisiä ja huolellisesti vastattuja. Vastaajan taustatiedoista ja aiheeseen perehtyneisyydestä ei myöskään tiedetä. Haitaksi koetaan myös vastaamattomuus joissakin tapauksissa. Lomaketta täyttäessä vastaajalla on enemmän aikaa pohtia vastauksiaan ja palata kysymyksessä taaksepäin, mikä lisää vastauksien luotettavuutta. (Hirsjärvi ym. 1997, 184; Jyrinki 1977, 25.)

Käytin tutkimuksen tiedonkeruumenetelmänä kontrolloitua kyselyä, jossa kyselylomakkeet jaetaan henkilökohtaisesti sellaisessa paikassa, missä kohderyhmä on henkilökohtaisesti tavoitettavissa. Siten aineiston keruuta voidaan säädellä joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla ja minimoidaan vastaajien virhetulkintoja. (Hirsjärvi ym. 1997, 182.) Kontrolloitu kysely mahdollistaa kommunikoinnin vastaajien kanssa, mutta vastaajat saavat halutessaan vastata vain lomakkeissa esitettyihin kysymyksiin. Kontrolloitu kysely toimii parhaassa tapauksessa kimmokkeena antoisille keskusteluille haastattelijan ja vastaajan kesken, jolloin vastaustilanteesta syntyy aktiivinen ja vuorovaikutteinen.

Tutkimusaineiston laadullinen käsittely perustui loogiseen päättelyyn ja tulkintaan perustuvaan sisällön erittelyyn, jonka tarkoituksena oli luoda hajanaisesta tiedosta mielekäs, selkeä, tiivis ja yhtenäinen tutkittavaa ilmiötä kuvaava tietokokonaisuus. Tiedon avulla pyrin selittämään ja ennustamaan miesten juhlaaatehankintoihin vaikuttavia kriteerejä. Pyrin myös arvioimaan, kuinka luotettavasti otoksessa havaitut tosiasiat, esimerkiksi yksilöiden väliset erot, voidaan yleistää koko perusjoukkoon. (Opinnäytetyöopas 2011, 6.)

6.1 Tavoitteet ja toteutus

Kyselyn avulla saatiin selville, mitä ihmiset ajattelevat, tuntevat ja kokevat tehdystä tilaustyöstä. Lomakkeet annettiin tarkoin valituille henkilöille ja samalla heille kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta, selostettiin kyselyä ja annettiin tarkentavia vastauksia kyselyyn liittyvästä opinnäytetyöstä. Kontrolloitu kysely antoi enemmän mahdollisuuksia tulkita ja selventää saatuja vastauksia kuin esimerkiksi postikyselyssä. (Hirsjärvi ym. 1997, 182.)

Kysymykset olivat avoimia ja monivalintakysymyksiä. Kyselyyn vastaajista ei kerätty vastaajia itseään koskevia taustakysymyksiä, kuten sukupuolta, ikää, ammattia tai perhesuhteita. Tätä ei katsottu tarpeelliseksi, sillä kyselyn vastaajat valikoitiin silmämääräisesti kohderyhmään kuuluviksi. Avoimet kysymykset sallivat vastaajien ilmaista itseään omin sanoin ja osoittaa, mikä on keskeistä tai tärkeää heidän ajattelussaan. Monivalintakysymykseen päädyttiin siksi, että ne tuottivat helpommin tulkittavia ja analysoitavia vastauksia. Spesifiset kysymykset, joissa vastaajille annettiin valmiit vastausvaihtoehdot, tuottivat selkeitä ja helposti käsiteltäviä vastauksia.

Monivalintakysymysten avulla päästiin paremmin takuuseen siitä, että kysymykset merkitsivät samaa kaikille vastaajille.

Suljetuilla eli valintavaihtoehtoisilla kysymyksillä etuna on, että valmiit vastausvaihtoehdot pitävät vastaajan tutkijan tarkoittamassa asiassa. Valmiit vastausvaihtoehdot saattavat auttaa vastaajaa myös ymmärtämään, mitä kysymyksellä tarkoitetaan. Toisaalta osa vastaajista saattaa tuntea myös vastausvaihtoehdot liian rajoittaviksi tai ne saattavat houkutella vastaajan vastaamaan, vaikka hänelle ei löytyisikään oikeaa vastausta. Etuna on myös se, että suljetuilla kysymyksillä mahdollistetaan paremmin vastausten vertailukelpoisuus. (Jyrinki 1977, 99–100.)

Kysely toteutettiin heinäkuussa 2013 Etelä-Pohjanmaalla Alahärmässä, jossa järjestettiin vuosittainen Härmäläiset Häjylyt -tapahtuma. Tapahtuma oli otollinen paikka toteuttaa kysely, koska juhlan luonteeseen kuuluu kansallispukuihin pukeutuminen, käsityöt ja perinteiden vaaliminen. Tapahtumassa oli musiikkiesityksiä, yrittäjäysluentoja, käsityönäyttelyitä ja eri alojen kädentaitajia esittelemässä töitään. Sain aulatilaan oman pöydän ja ripustin valmistamani juhlapuvun esille havainnollistamaan kyselyäni. Asetin pöydälle A4-kokoisen kuvan puvusta asiakkaan päällä ja kuvan viereen kyselylomakkeet (kuva 34). Kuva oli osa kyselyä ja havainnollisti pukua kantajansa päällä. Tulostin kuvan riittävän isoksi kyselyn rinnalle ja samalla vastaajilla oli mahdollisuus tarkastella pukua paikanpäällä.

Kuva 34. Kyselyn toteutus, Alahärmä

Kyselyyn valikoitiin tapahtumassa vierailleita miehiä ja kaikki vastaajiksi pyydetty henkilöt vastasivat mielellään kyselyyn. Osa miehistä täytti kyselylomakkeen itsenäisesti samassa tilassa, mutta hieman etäällä esittelypisteestä. Osa kirjoitti pöydän äärellä samalla kyselyn opinnäytetyöstä ja jatkoi keskustelua kyselyn innoittamana. Siten vastauksista saatiin syvempiä ja helpommin tulkittavia. Kysymyksiä oli kaiken kaikkiaan kymmenen, joista kolme avoimia ja seitsemän monivalintaisia. Kysymysten määrää pidettiin saadun palautteen perusteella sopivana.

Kyselylomakkeen ensimmäiset kysymykset koskivat opinnäytetyössä toteutettua juhlapukua, johon sai vastata mielipiteensä avoimesti tekstiriville. Tämän kysymyksen avulla halusin selvittää, miten ihmiset tulkitsevat vaatteiden viestejä ja olenko tavoittanut oikeat asiat ratkaisullani. Eli mitä puku kertoo sen kantajasta ihmisille. Toinen kysymys oli monivalintakysymys, jossa haluttiin tietää puvun soveltuvuus juhlavuodeltaan erilaisiin tilaisuuksiin. Neljä ensimmäistä vastausvaihtoehtoa määriteltiin ja viides jätettiin avoimeksi. Seuraavat kysymykset käsittelivät ostotottumuksia. Kuinka moni on teettänyt juhlavaatteita ja kuinka moni olisi kiinnostunut teettämään. Tämä kysymys kartoitti juhlapukujen kysyntää ja vastaavien tilaustöiden tarvetta. Seuraava monivalintakysymys käsitteli juhlavaatteiden ominaisuuksia, joiden avulla halusin selvittää, mitkä juhlavaatteen ominaisuudet ovat miehille tärkeimmät ja minkä perusteella he tekevät ostopäätöksensä. Halusin myös saada selville, mistä ihmiset löytävät juhlavaatteensa ja löytävätkö he sellaisia juhlavaatteita, jotka ilmentävät heitä persoonina. Onko erottautuminen ylipäättään tärkeää miehille. Kaksi viimeistä kysymystä kartoitti hintahaitaria. Mitä miehet ovat maksaneet juhlavaatteistaan ja maksaisivatko he enemmän teetetystä juhlapuvusta.

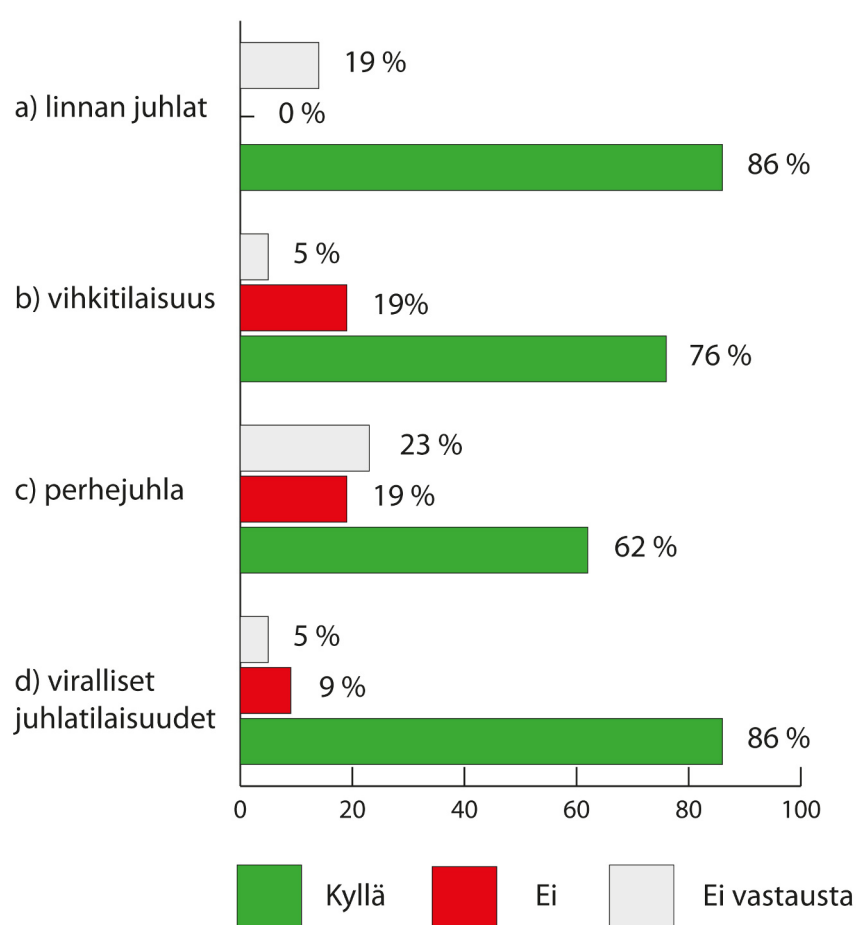
6.2 Kyselyn tulokset

Vastauksia tuli paljon vähemmän kuin olin toivonut, sillä tapahtuman osallistujamäärä jäi tänä vuonna todella pieneksi. Tapahtuma oli myös organisoitu osin epäkäytännöllisesti, sillä suurimmat ohjelmanumerot oli sijoitettu koulurakennuksen toiseen päähän, jonne kulku oli eri kautta kuin näyttelytilaan. Niin monikaan ei kulkenut näytteilleasettajien kautta, vaan poistui tapahtumasta suorinta tietä. Vastauksia kertyi yhteensä 22 kappaletta, joista yksi täytyi hylätä riittämättömän vastausmäärän takia (vain yksi vastaus).

Ensimmäinen kysymys kartoitti vastaajien mielipiteitä puvun tilaajasta. Vastaajat kuvasivat kuvan henkilöä isänmaalliseksi, vaativaksi kulttuurihenkilöksi, joka on kiinnostunut kotiseudustaan ja ylpeä siitä. Pohjalainen rehtiys ja omien juurien nostaminen esiin ylväästi toistuivat vastauksista.

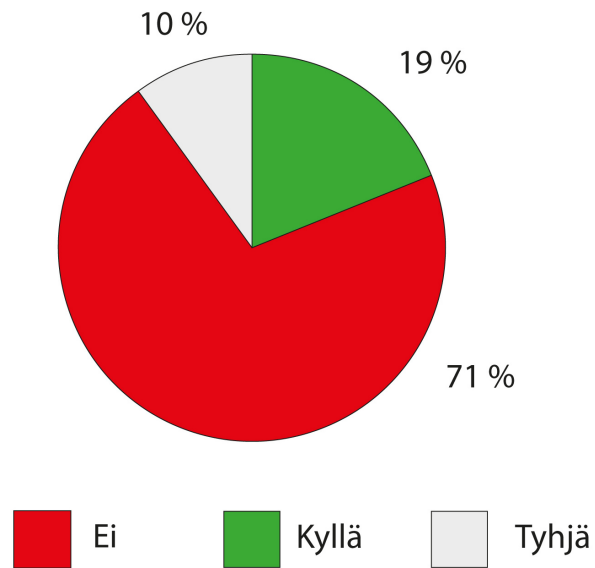
Toisen kysymyksen vastauksia kuvaava taulukko havainnollistaa, mitä juhlatilaisuutta vastaajat pitivät sopivimpina juhlapuvun käytölle (kuva 35). Enemmistö oli sitä mieltä, että linnan juhlat ja viralliset juhlatilaisuudet, joissa pukukoodina on frakki, olisivat otollisimmat

juhlatilaisuudet käyttää pukua. Eniten mielipiteitä jakoi perhejuhla, josta vastaajat olivat selvästi epävarmoja ja tämä vaihtoehto keräsi eniten ei-vastauksia ja vastaamattomuutta. Tässäkin vastauksessa kuitenkin enemmistö oli sitä mieltä, että puku sopii kyseiseen juhlaan. Linnan juhlat olivat ainoa vaihtoehto, jota kukaan ei vastustanut. Kaikkien vaihtoehtojen kohdalla toistui vastaamattomuutta. Vihkitilaisuus oli kysymyksenä hieman tulkinnanvarainen, sillä siinä ei määritelty olisiko puku sulhasella, vanhemmilla, bestmanilla tai vieraiden päällä. Vastaukset osoittavat, että puku sopisi kaikkiin mainittuihin juhlatilaisuuksiin ja vaihtoehtoiksi lisättiin vielä omat juhlatilaisuudet, esimerkiksi kotona vietettävät suuret merkkipäivät ja tilaisuudet, joissa halutaan tuoda puvun teemaa esiin.

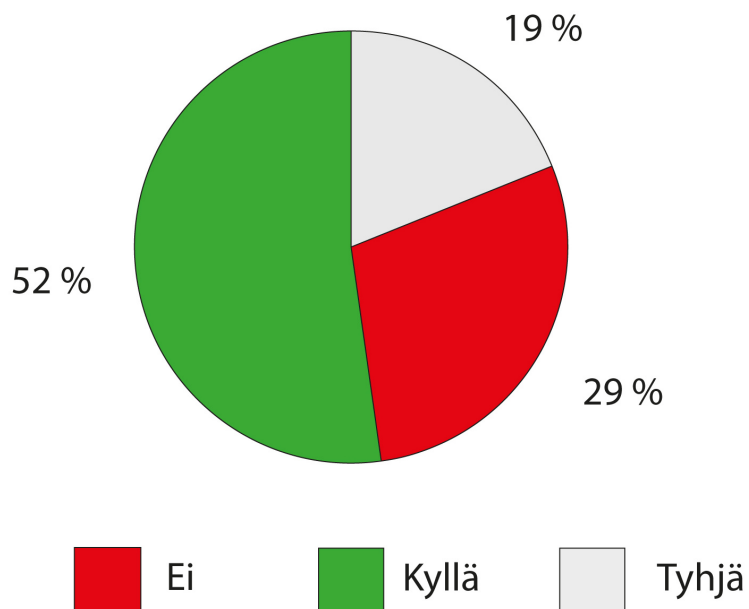
Kuva 35. Tulokset kysymyksen 2 puvun sopivuudesta erilaisiin juhlatilaisuuksiin

Kolmas kysymys koski vastaajien kokemuksia teetetyistä juhlapuvuista. Suurin osa vastaajista ei ollut teettänyt juhla-vaatteita, mutta muutama myönteinen vastauskin löytyi (kuva 36). Vain pieni osa vastaajista jätti kohdan tyhjäksi. Tämä kysymys keräsi suuntaa antavaa tietoa teetettyjen juhla-asujen tähänastisesta kysynnästä ja toteutuneiden tilaustöiden määrästä.

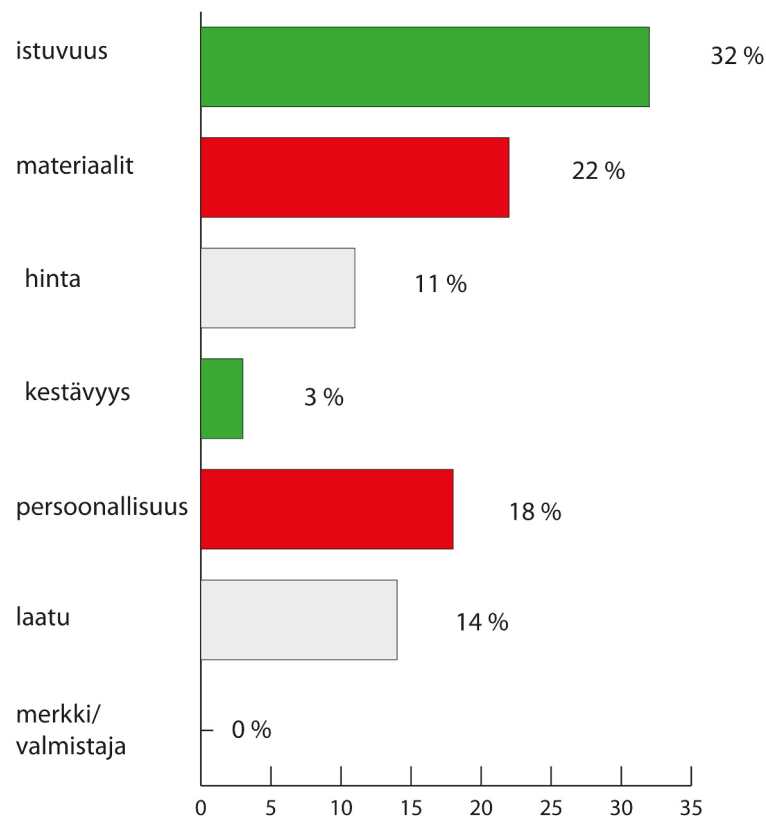
Kuva 36. Tulokset kysymyksen 3 vastauksista, oletko teettänyt juhla-asun

Neljäs kysymys käsitteli vastaajien kiinnostusta teettää juhlapuku tulevaisuudessa (kuva 37). Suurin osa vastaajista oli kiinnostunut teettämään juhlapuvun tulevaisuudessa. Muutamia ei-vastauksiakin löytyi ja neljä jätti kohdan tyhjäksi. Tämän kysymyksen avulla selvitin teetettyjen juhlapukujen tarvetta ja kysyntää tulevaisuudessa.

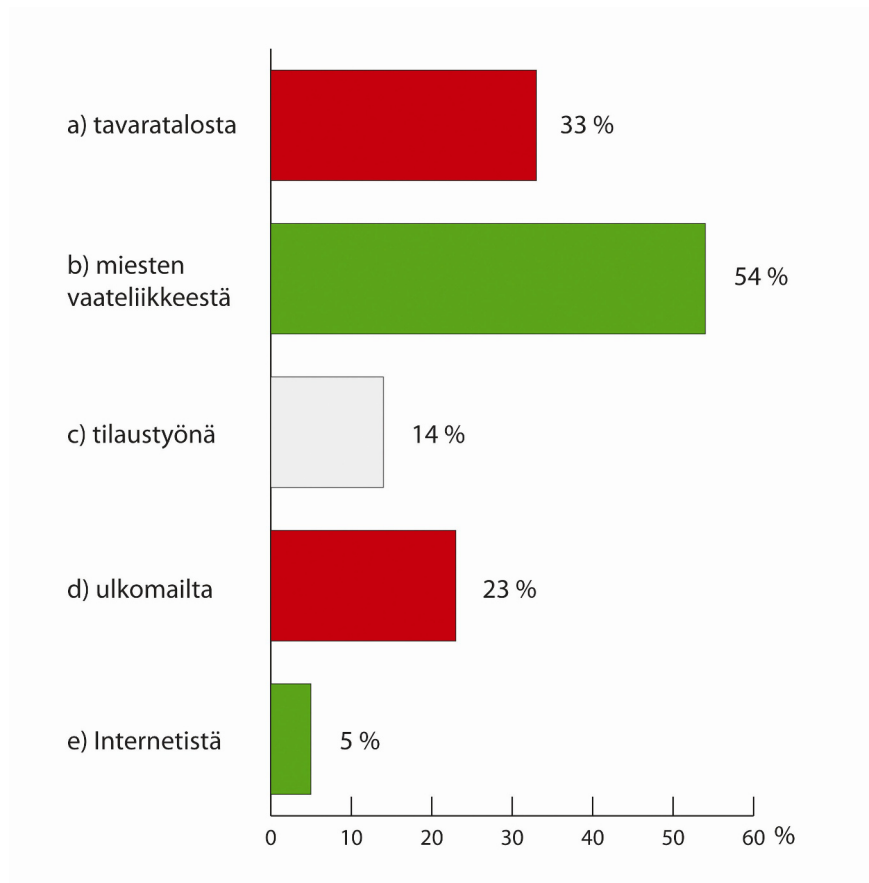
Kuva 37. Tulokset kysymyksestä 4, halu teettää juhlapuku tulevaisuudessa

Viides monivalintakysymys pyysi vastaajia valitsemaan kolme tärkeintä ominaisuutta juhlapuvulle (kuva 38). Tärkeimmäksi juhluvaahteen ominaisuudeksi vastaajat valitsivat istuvuuden. Toiseksi tärkeimpinä pidettiin materiaaleja ja persoonallisuutta. Vähiten tärkeänä kriteerinä pidettiin merkkiä ja valmistajaa, joka ei saanut yhtään ääntä. Toiseksi vähiten tärkeänä ominaisuutena pidettiin kestävyyttä. Laatu ja hinta saivat jonkin verran pisteitä, mutta silti persoonallisuus koettiin niitä tärkeämmäksi.

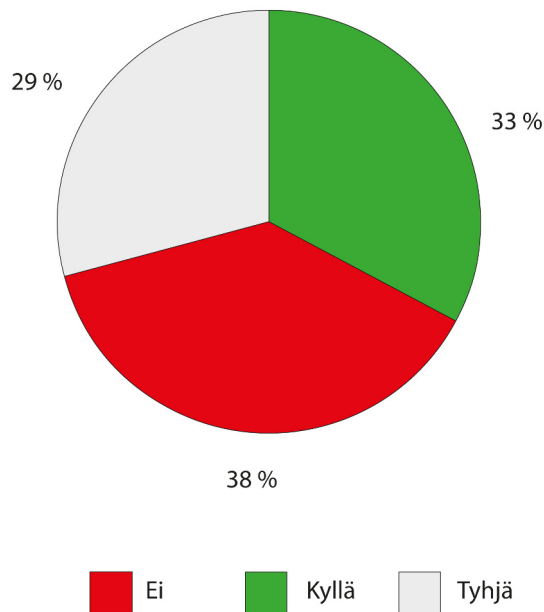
Kuva 38. Tulokset kysymyksen 5, juhluvaahteen kolme tärkeintä ominaisuutta

Kuudes kysymys kartoitti miesten ostamien juhluvaahteiden hankintapaikkoja (kuva 39). Enemmistö vastasi ostavansa juhluvaahteensa miesten vaateliikkeestä. Osa vastaajista tuntui kuitenkin sekoittavan erillisen miesten vaateliikkeen tavarataloon, joka ilmeni vastusvaihtoehto b:n tarkennuksista; Stockmann, Citymarket, Halpa-Halli. Toiseksi suosituin ostopaikka oli tavaratalo, josta joka kolmas vastaajista kirjoitti löytävänsä juhluvaahteita. Kolmanneksi suosituin hankintapaikka oli ulkomaat, jonka kerrottiin johtuvan alhaisemmasta hintatasosta (kyselyn lomassa saatu tieto). Vähiten hankintoja tehtiin Internetin välityksellä. Vaihtoehto keräsi vain yhden äänen.

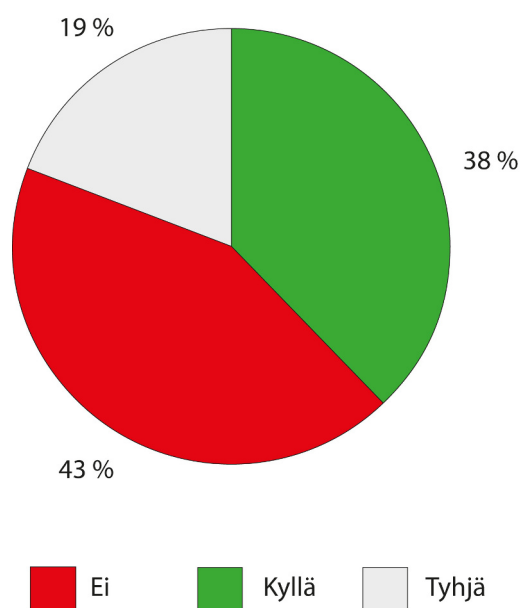
Kuva 39. Vastausten jakaantuminen kysymykseen 6, mistä hankit juhlavaatteesi

Seitsemäs kysymys selvitti miesten mielipiteitä kauppojen tarjoaman valikoiman sopivuudesta omalle tyylille (kuva 40). Vastaajista suurin osa ei löytänyt helposti persoonaansa kuvastavaa juhlavaatetta kauppojen valikoimista. Joka kolmas kertoi löytävänsä ja alle kolmannes jätti vastaamatta kysymykseen.

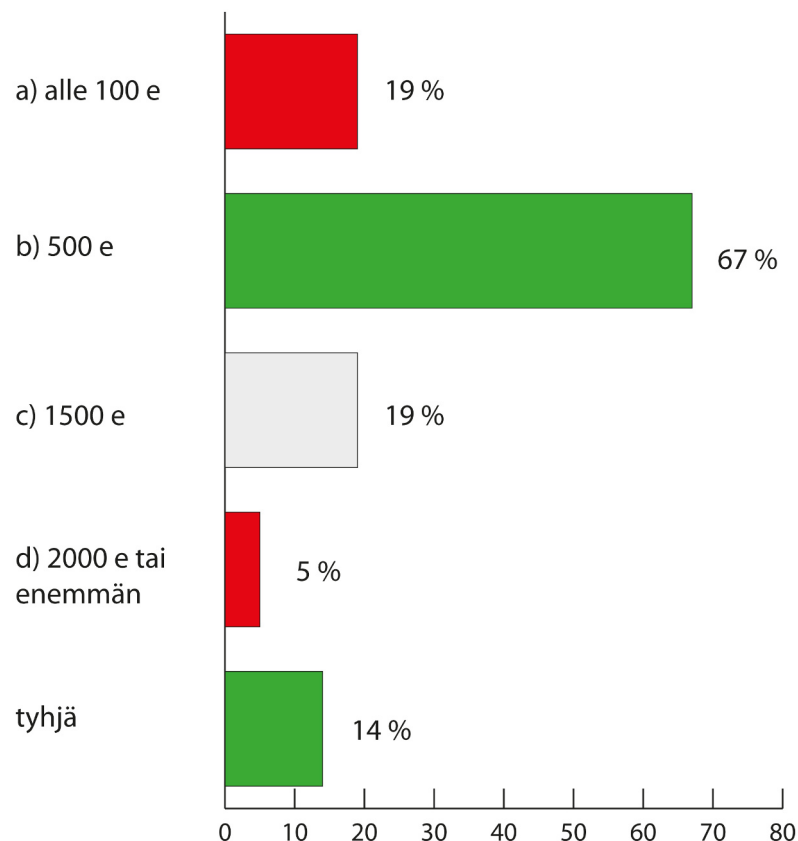
Kuva 40. Vastausten jakaantuminen kysymykseen 7 persoonallisten vaatteiden löytymisestä kauppojen valikoimasta

Kahdeksannen kysymyksen avulla halusin tietää, kokevatko miehet erottautumisen ja persoonallisesti pukeutumisen tärkeänä (kuva 41). Melkein puolet vastaajista kirjoitti, ettei erottautuminen tai persoonallisesti pukeutuminen ole tärkeää, vaikka valitsivatkin sen kolmanneksi tärkeimmäksi ominaisuudeksi juhlavaatteelle. Yli kolmasosa vastaajista piti asiaa tärkeänä ja vahvistaa siten vastausten ristiriitaa. Kysymys saattaa olla tulkinnan varainen, voi olla tärkeää pukeutua persoonallisesti mutta ei kuitenkaan erottautua liikaa. Halutaan olla hillitysti omaleimainen ja yksilöllinen. Muutamalta vastaus jäi saamatta.

Kuva 41. Kysymyksen 8 vastaukset, halutaanko pukeutua persoonallisesti

Kysymys yhdeksäm tiedusteli, mitä miehet ovat valmiita maksamaan juhlapuvusta (kuva 42). Selvä enemmistö oli sitä mieltä, että viisi sataa euroa oli sopiva hinta juhlapuvusta. Muutaman mielestä alle sadalla eurolla voi ostaa juhlapuvun ja saman verran vastaajista oli valmiita maksamaan huomattavasti enemmän, tuhat viisisataa euroa. Vain yksi vastaajista olisi laittanut kaksi tuhatta tai enemmän juhlapuvun hankintaan. Muutama jätti vastaamatta. Vastausten avulla halusin saada tietää, minkä verran miehet keskimäärin kuluttavat rahaa juhlavaatteeseen.

Kuva 42. Vastaukset kysymykseen 9, minkä verran juhlapuvusta ollaan valmiita maksamaan

Kymmenennessä kysymyksessä haluttiin saada selville, minkä verran miehet olisivat valmiita maksamaan teetetystä juhlapuvusta. Tämä kysymys oli tärkeä, sillä sen avulla saatiin selville, ovatko miehet valmiita maksamaan enemmän teetetystä kuin teollisesti valmistetusta juhlapuvusta ja minkälainen käsitys miehillä on uniikin käsityön arvosta. Vastaukset muodostivat suuren hintahaitarin. Eniten luvut pyörivät viiden sadan ja tuhannen euron välillä. Loput hinnat vaihtelivat kahdesta sadasta kolmeen tuhanteen euroon. Muutama jätti vastaamatta.

6.3 Analysointi

Enemmistö vastaajista oli sitä mieltä, että kuvan juhlapuku sopisi linnan juhliin, jossa yleisin käytettävä juhlapuku on mustavalkoinen frakki. Vastauksista kävi ilmi, että puku sopisi miesten mielestä kaikkiin kyselyn tarjoamiin juhlatilaisuuksiin, mutta vähiten perhejuhlaan. Perhejuhlaa pidettiin luultavasti vähemmän juhlavana tapahtumana kuin itsenäisyyspäivän vastaanottoa. Näin ollen sovelletun frakinkin pitäminen olisi ylipukeutumista. Enemmistön mielestä sovellettu juhlapuku on kuitenkin yhtä juhlava kuin perinteinen frakki ja sitä voidaan frakin tavoin käyttää muodollisissa ja juhlavissa tilaisuuksissa.

Suurin osa vastaajista ei ollut teettänyt juhla-asua, mutta oli kiinnostunut teettämään sellaisen tulevaisuudessa. Juhlapuvun ostopäätökseen eniten vaikuttavia ominaisuuksia olivat istuvuus, materiaalit ja persoonallisuus. Kysymyksien yhdeksän ja kymmenen saatujen vastausten perusteella hinnan merkitys ostopäätökseen saattanee olla kuitenkin suurempi kuin vastaukset kertovat. Juhlapuvun hankinnassa tulee huomioida niin monta asiaa, ettei pelkän persoonallisuuden, materiaalien tai istuvuuden takia osteta yli tuhannen euron pukua. Niinpä lopullinen ostopäätös syntyy luultavasti kaikkien viiden ominaisuuden perusteella. Kysymys viisi antoi kuitenkin melko luotettavaa osviittaa siitä, mitä pidetään vähiten tärkeänä ominaisuutena juhlavaatetta ostaessa. Niitä olivat merkki, valmistaja ja kestävyys. Hinta-laatusuhde, istuvuus, materiaalit ja persoonallisuus olisivat näin ollen ostopäätöstä eniten ohjaavia ominaisuuksia.

Kysymyksen yhdeksän vastauksista voinee päätellä sen, mitä vastaajat arvioivat sopivaksi hinnaksi. Suurin osa ei ollut valmis käyttämään yli 500 euroa juhlapuvun hankintaan. Se kertonee myös käyttötarpeista. Monikaan ei tarvitse frakkia kovinkaan usein, jos koskaan. Musta puku sopii melkein kaikkiin juhlatilaisuuksiin ja juhlavampia pukuja voi tarvittaessa vuokrata. Juhlavaatteisiin käytettävä summa kuitenkin nousi, kun tiedusteltiin teetetyn juhlapuvun arvoa. Vain yksi vastaajista olisi ollut valmis maksamaan 2 000 – 3 000 euroa teetetystä juhlapuvusta. Saadut vastaukset antoivat tärkeää tietoa tulevien tilaustöiden suunnittelua varten.

Juhlavaatteiden yleisimmät hankintapaikat olivat miesten vaateliikkeet ja tavaratalot, joissa hinta-laatu suhde on usein kohdallaan. Sadan euron tumma puku voi olla riittävän hyvä, jos käyttökertoja on vain muutama ja juhlan luonne ei vaadi hienompaa. Viidellä sadalla saa jo muutakin kuin mustan peruspuvun. Sen hintaiset puvut ostetaan useimmiten tavarataloista tai miesten vaateliikkeistä, joissa työskentelee asiantuntevia asiakaspalvelijoita ja heiltä saa puvun lisäksi henkilökohtaista palvelua. Vain muutama vastasi hankkivansa juhlapuvun tilaustyönä ja oli valmiita maksamaan siitä satoja euroja enemmän. Tilaustyönä ostettu juhlapuku takaa ainakin sen, että juhlapuvulta toivotut ominaisuudet toteutuvat. Jos teetettyä juhla-asua käytetään usein, sen käyttökerrat suhteessa hintaan tekevät puvun arvosta kohtuullisen.

Kysymyksen viisi tärkeimmäksi juhlavaatteen ominaisuudeksi valittiin istuvuus. Yli kaksi kolmasosaa ihmisistä kuitenkin poikkeaa normaalista koosta, joka hankaloittaa oikean kokoisten vaatteiden hankinnoissa (Luo-

to, P. 2002). Tämän tiedon nojalla vain harva löytää teollisuuden tarjoamista valmispuvuista vartalolleen istuvaa. Suuri osa vastaajistakin tinkinee tärkeimmäksi valitsemastaan juhlavaatteen ominaisuudesta luultavasti hinnan tai tarjonnan vuoksi. Kiinnostusta ja tarvetta yksilöllisten mittojen mukaan teetettyjä juhlavaatteita kohtaan löytyy, mutta hinta ja käyttötarve asettavat teettämisen riman korkealle.

7 TULOKSET

Tuloksena syntyi laadukas, pohjalainen ja säädettävä juhla-asukokonaisuus, joka istuu asiakkaan vartalon muotoihin ja viestittää hänen arvoistaan tyylikkäästi. Frakin messinkiset napit ja kotimaisesta Etelä-Pohjanmaan kansallispuvun kankaasta valmistettu liivi tuovat juhla-asuun pohjalaista henkeä. Puku mukailee kokonaisuudessaan perinteisen frakin mallia, ollen siten käyttökelpoinen ja virallista pukukoodia noudattava. Säädettävyyttä toteutui niin housuissa, takissa kuin liivissä pituus- ja leveys suunnissa. Paidassa säädettävyyttä ratkaistiin väljyytenä ja helman lisäpiutena.

Asiakkaan toiveet hengittävien materiaalien osalta huomioitiin jo suunnitteluvaiheessa. Pukuun valittiin vain laadukkaita luonnonmateriaaleja, jotka tuntuvat ihoa vasten miellyttäviltä ja ovat ominaisuuksiltaan tarkoitukseen mukaisia ja toimivia. Juhlapaita on ohutta ja pehmeää puuvillaa, joka sitoo ja siirtää kosteutta iholta tuntumatta märältä. Liivi on pellava-villa sekoitetta, kapea ja kevyt malliltaan, estäen paksujen kerroksien muodostumista päällekkäin. Takki ja housut ovat hienointa englantilaista villaa, jota Suomen valikoimista löytyi. Siitä valmistettuja frakkeja on nähty linnan juhlistakin. Kevyet ja hengittävät luonnonmateriaalit muodostavat yhdessä mahdollisimman ilmavan ja miellyttävän tuntuksen juhla-asukokonaisuuden.

Persoonallisten ja paikallisten piirteiden ilmentäminen vaatteessa vaatii pukuetikettien tuntemista ja perehtymistä kunkin paikkakunnan ominaispiirteisiin ja pukeutumisperinteisiin. Kansanpuvut pitävät sisällään paljon tietoa kunkin alueen pukuhistoriasta ja paikallispiirteiden synnystä. Suomalaisien miesten pukeutumista koskevaa tietoa löytyi 1600-luvulta lähtien kansanpukukokoelmia käsittelevästä kirjallisuudesta. Poimin Etelä-Pohjanmaan miesten kansallispuvusta voimakkaimmat viestit pohjalaisuudesta ja yhdistin ne perinteiseen frakkiin. Tuloksena syntyi perinteitä modernissa muodossa, pilkahduksia menneestä ja tulevasta. Personoituja yksityiskohtia, jotka pukevat asiakastani ja korostavat hänen ominaispiirteitään.

Sovellettujen juhlapukujen kysyntää tarkasteltiin kontrolloidun kyselyn kautta. Vastaukset osoittivat, että kysyntää ja kiinnostusta teetettyjä juhlapukuja kohtaan olisi, mutta hinta ja käyttötarve asettavat usein hidasteita niiden tilaamiselle. Kyselyn perusteella saatiin arvokasta tietoa miesten ostotottumuksista ja juhlavaatteiden hankintaan vaikuttavista tekijöistä. Varsinaisia yleistyskykyjä ei kyselyn perusteella voida kuitenkaan tehdä, sillä otoksesta muodostui vain suuntaa antava näyte tavoitellusta kohderyhmästä.

Säädettävyyttä saatiin kaikkiin juhlapuvun osiin, niin pituus- kuin leveyssuunnassa. Säädettävyys toteutettiin ylimääräisillä pituusväljyyksillä, jotka jätettiin kevyesti rakenteiden sisään piiloon. Pienillä muutoksilla puvun pituutta on mahdollista säätää kymmenen senttiä pidemmälle henkilölle sopivaksi. Leveyssuunnassa väljyyttä voidaan säädellä napituksien ja leveiden saumanvarojen ansiosta.

8 POHDINTA

Tilaustyön suunnittelu ja toteutus olivat minulle tuttuja aiempien koulussa tehtyjen yritysyhteistöiden kautta, mutta itsenäisesti toteutettuna uusi kokemus. Tein alusta alkaen tarkat suunnitelmat työn etenemisestä ja kiinnitin huomiota myös yhteydenpitoon asiakkaan kanssa, koska tilaustyö oli hänellekin uusi asia. Tein asiakkaalle kirjalliset kuvaukset työn vaiheista ja aikataulusta sekä siinä läpikäytävistä asioista. Helpotin asiakkaan tilauksen laatimista juhlapukukatalogin avulla ja kirjasin hänen toiveensa tarkkaan jokaiselta tapaamiselta. Työskentelin alusta alkaen asiakaslähtöisesti hänen toiveensa ja tarpeensa huomioon ottaen, niin suunnittelussa kuin lopullisen juhlapuvun valmistuksessa.

Työn tuloksena syntyi laadukas, säädettävä ja pohjalainen juhla-asu, joka vastaa asiakkaan toiveita ja tarpeita. Asiakkaalla oli juhlapuvun suhteen paljon toiveita, jotka muutenkin haastavana pidettävän frakin valmistuksessa asettivat omat erityiset haasteensa minulle suunnittelijana.

Materiaalien osalta toiveet olivat helppoja toteuttaa, sillä materiaalitietoutta on kertynyt paitsi koulun oppitunneilta, myös yli vuoden ajalta pesulassa työskentelystä, jossa koko toiminta perustuu materiaalien tunnistamiseen ja käyttäytymiseen pesujen ja viimeistelyiden yhteydessä. Myös omakohtaiset kokemukset ja alan kirjallisuus tarjosivat kattavan tietopohjan eri materiaalien ominaisuuksista ja helpottivat valintojen tekemistä. Haasteeksi koitui materiaalien löytäminen kangasvalikoimista, jotka ovat kotimaassa supistuneet viimeisten vuosien aikana. Tarjonnan läpi kahlaamiseen ei mennyt kauaa, sillä liikkeitä on hyvin rajoitetusti. Lopulta löysin villakankaat vaatturilta ja puuvillakankaan Helsingistä pienestä puodista, joka myi Suomen ainoana liikkeenä juhlovaa valkoista paitakangasta. Juhlapuvun detaljit löytyivät Helsingin keskustan liikkeistä ja liivikangas Helmi Vuorelma Oy:n verkkokaupasta.

Pohjalaisuus oli minulle käsitteenä tuttu omien eteläpohjalaisten sukujuurieni ja aiemman vaatemallistoni *Härmän miähet* myötä, jossa aihe avautui minulle ensimmäistä kertaa kunnolla. Tällä kertaa jouduin kuitenkin käsittelemään pohjalaisuutta asiakkaan ja juhlapukeutumisen näkökulmasta, joten aiheesta löytyi vielä paljon tutkittavaa. Tavoitteena oli luoda voimakas viesti pohjalaisuudesta, joka näkyisi vaatteessa hienovaraisena yksityiskohtana. Tavoittelin ratkaisullani mielikuvaa pohjalaisesta maisemasta ja ylpeydestä sekä maskuliinisen ja tunteita herättävän kokonaisvaikutelman syntymistä. Valitsin taustalle tyylikkään ja massiivisen mustan, jonka vakavamielisyys ja vahvuus loivat puvulle selkeän pohjan. Keskelle valitsin dynaamisen ja tunteisiin vetoavan punaisen, joka toistuu pieninä yksityis-

kohtina rakenteissa. Valitsin yläosaan juhlanan ja ylellisen valkoisen, joka puhtaudellaan tuo valoa kokonaisuuteen. Mustan rinnalle toivat ripauksen arvokkuutta messinkiset, himmeästi kiiltävät detaljit, jotka tekivät kokonaisuudesta keveän ja harmonisen.

Juhlavaatteen säädettävyyden osoittautui tutkimattomaksi aihealueeksi. Täysin valmiita ratkaisuja ei ollut, joten ne piti luoda itse. Pieniä säätömekanismeja toki käytetään useassakin vaatteessa: kuminauhoja, ylimääräisiä napinläpiä, solkia ja niin edelleen. Juhlavaatteissa ne voivat olla esimerkiksi liivin selän puoleinen kiristyssolki, henkselit tai miesten housuihin haarakoukkuun jätetty väljyysvara. Lasten vaatteissa olen törmännyt bodyjen ylimääräisiin neppariinnityksiin haaraluukun kohdalla ja käärittäviin hihojen ja lahkeiden käänteisiin. Asia sinänsä on yksinkertainen, tarvitaan ylimääräistä kangasta eli pituusväljyyttä ja leveyssuunnassa kiristettäviä säätömekanismeja. Mutta kun puhutaan juhlavaatteesta, jonka ulkoinen olemus täytyy olla huoliteltu ja siisti, eivät säätömekanismit saa jäädä näkyville. Siitä syntyi säädettävyyden haaste. Miten piilottaa säätömekanismit juhlavaatteeseen ja räätälöidä puku myös kymmenen senttimetriä pidemmälle henkilölle sopivaksi.

Sain toteutettua säädettävyyden kaikkiin juhlapuvun osiin niin leveys- kuin pituussuunnassa. Paita on ainut, jossa väljyysvarat ovat valmiina jo itse vaatteessa ilman säätömekanismeja. Riittävän pitkä paidan helma oli mieleinen asiakkaalle, joka toivoi, että paita pysyy reilusti housujen sisällä ja on toimiva myös pidemmälle henkilölle. Paita on sopivan väljä kestäen asiakkaani painonvaihtelut. Housuissa väljyyttä tuo leveyssuunnassa vyötärön sisäpuolella oleva säätömekanismi ja tarvittaessa purettavissa olevat haarakoukun väljyysvarat. Myös etulaskokset antavat lisäväljyyttä ja tekevät housuista istuvammat. Lahkeiden pituutta voi säätää pituusväljyyksistä, jotka ovat käännetty lahkeen sisäpuolelle. Liivin säätö toimii yksinkertaisesti niskassa kulkevan kuminauhan ja nappien avulla sekä selkäpuolen nappeja siirtämällä. Juhlavaatteen säädettävyystarpeista voisi tehdä jatko-tutkimusta.

Kyselyn avulla tutkin pohjalaisten miesten suhtautumista sovellettuun juhlapukuun ja keräsin tietoa heidän ostotottumuksistaan. Vastausten määrä jäi tavoittelemaani pienemmäksi, joten kyselyn tulokset muodostivat vain näytteen tavoitellusta kohderyhmästä. Kysely toteutettiin kontrolloituna kyselynä, mikä mahdollisti myös vuorovaikutuksen vastaajien kanssa. Sen avulla sain tarkennettua vastausten sisältöä ja tiedusteltua vastaajien taustoja ja mielipiteitä rennommin ja henkilökohtaisemmin. Ihmisiä ja kulttuuria koskevat tiedot ovat ainutlaatuisia, eivätkä siten arvioitavissa luotettavuuden ja pätevyyden osalta. Kvalitatiivinen tutkimus on kokonaisvaltaista tiedonhankintaa ja aineisto kerätään luonnollisissa, todellisissa tilanteissa. (Hirsjärvi ym. 2004, 155.)

Koska tarkka selostus aineiston tuottamisen olosuhteista parantaa laadullisen tutkimuksen luotettavuutta, kuvailen seuraavaksi tutkimuksen toteutamisolosuhteita. Tutkimusaineiston keräämiseen käytettiin kaksi päivää ja se toteutettiin perinteisen pohjalaisen tapahtuman yhteydessä. Tapahtumaan osallistuneet halusivat tukea paikallista kulttuuritarjontaa ja saada

elämyksiä. Tapahtumassa oli mukana monen sukupolven käsityöläisiä, jotka esittelivät töitään ylpeydellä ja rakkaudella. Tunnelma oli juhlallinen mutta rento, joten kyselyn teettäminen sopi hyvin tapahtuman yhteyteen. Miehet suhtautuivat kyselyyn myönteisesti ja olivat kiinnostuneita opin- näytetyöstä. Monet tutkivat tekemääni juhlapukua läheltä ja herkistyivät siitä niin paljon, että jäivät jakamaan omaa elämäntarinaansa ja kertomaan sukujuuristaan. Pohjanmaalla oma suku ja perhe ovat kunnia-asia, josta ulkopuolisilta tiedustellaan heti kättelyssä. On tärkeää tietää mistä tulee, sillä se määrittelee osaltaan kuka olet. Oman paikkakunnan ihmisiä ja saa- vutuksia kohtaan tunnetaan suurta ylpeyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, vaikka juuret olisivat vain kaukaisestikin kyseiseltä paikkakunnalta.

Kyselyn tulokset olivat osin yllättäviä ja kaiken kaikkiaan hyödyllisiä tu- levia tilaustöitä ajatellen. Eniten olin yllättynyt siitä, mitä miehet nimesi- vät juhlavaatteiden tärkeimmiksi ominaisuuksista. Olin oletanut, että enemmistö olisi valinnut hinnan ja laadun tärkeimmiksi, mutta istuvuus ja materiaalit olivat heidän mielestään tärkeämpiä. Jopa persoonallisuus ko- ettiin hintaa ja laatua tärkeämmäksi. Lopulta tulin kuitenkin siihen loppu- tulokseen, että hinta-laatu-suhde vaikuttaa juhlapuvun ostopäätökseen. Asia ilmeni kysyttäessä miesten hankkimien juhlavaatteiden hintatasoa. Hintahaitari antoi osviittaa siitä, minkä verran miehet keskimäärin käyttä- vät juhlavaatteiden hankintaan. Juhlapuvulta toivottavien ominaisuuksien ja sen hankkimiseen käytettäväksi arvioidun summan välillä on ilmeinen ristiriita. Kolme toivotuinta ominaisuutta – istuvuus, materiaalit ja persoo- nallisuus – ovat kaikki sellaisia, jotka helposti nostavat juhlapuvun hintaa yli vastauksissa arvioidun budjetin.

Kyselyn tarkoituksena oli saada suuntaa antavaa tietoa miesten ostotottu- muksiin vaikuttavista tekijöistä. Vastaukset auttavat luomaan realistisem- man kuvan tilaustöiden kysynnästä, hinnoittelusta ja tekijöistä, joita asiak- kaat juhla-asussa arvostavat. Suurin osa vastaajista oli valmis laittamaan satoja euroja enemmän teetettyyn juhlapukuun ja kiinnostusta teettä- miseenkin löytyi. Vastaajille esitettyä kuvaa sovelletusta juhlapuvusta ku- vattiin arvokkaaksi, ylvääksi ja kotipaikkakuntaa korostavaksi. Vastaukset vahvistivat tavoitteen saavuttamista juhlapuvun viestimistä arvoista.

Olisi ollut hyödyllistä varmistaa, että kaikkiin kysymyksiin oli vastattu. Vastaamattomuus heikentää osaltaan tutkimuksen reliaabeliuutta ja validi- utta. Osa kyselylomakkeen kysymyksistä olisi myös vaatinut tarkennusta, jotta olisin voinut varmistua vastaajien käsittäneen kysymykset haluamal- lani tavalla. Epäkohdat selvisivät vasta tuloksien litteroinnin ja analysoin- nin yhteydessä, joten en voinut vaikuttaa asiaan kyselyä teettäessä. Oli- sin voinut tarkentaa vastausvaihtoehtoa 2 b (vihkitilaisuus), täsmentämällä puvun käyttäjän roolin sulhaseksi. Vihkitilaisuus sellaisenaan voi käsittää myös bestmanin, vanhempien ja juhlaväen vaatetuksen. Sinänsä vihkitilai- suus on vain yksi juhlatilaisuuden muoto, jonka juhlavuuden tason moni käsitti varmasti samalla tavalla. Kyselyssä olisi ollut hyödyllistä tietää, kuinka suuri juhlavaatteiden käyttötarve vastaajilla todellisuudessa on. Asiakkaani juhlapuvun käyttötarve on varmasti poikkeuksellisen suuri. Tuloksena syntyi asiakkaan toiveiden mukainen ja käyttökelpoinen juhla- puku, joka täyttää sille asetetut vaatimukset ja tavoitteet. Kyselyn vastaus-

ten perusteella juhlapuku viestittää sen kantajasta persoonallisia ja paikallisia piirteitä. Frakki pohjalaisittain on nimensä veroinen, kotipaikkakuntaa ja asiakkaan persoonaa kuvaava laadukas juhla-asukokonaisuus, jota voidaan käyttää kaikissa juhlatilaisuuksissa.

9 PALAUTE

Sain opinnäytetyöstä palautetta toimeksiantajalta eli asiakkaalta (liite 4) ja Härmäläiset Häjylyt -tapahtuman vierailijoilta. Tapahtumassa minua haastateltiin Kauhavan kaupungin ja Vöyrin Petterinmäen kylän käsittävän Härmänmaan kulttuurialueen paikallislehteen (liite 5). Lehti ilmestyy keskiviikkoisin ja paperiversion levikki on 6389. Haastattelijana oli Komiati-lehden päätoimittaja Tarja Kojola. Haastattelun yhteydessä oli tarkoitus kuvata frakki asiakkaan päällä, mutta asiakas estyi pääsemästä paikalle sairastumisensa vuoksi. Niinpä kuvasimme frakin tapahtumapaikan läheisyydessä. Kuvausten jälkeen ohi käveli tapahtumaan osallistunut mies, joka huikkasi ihastuksensa huomaamastaan puvusta. Mies oli paikallinen ja tiedusteli innokkaasti puvun saatavuutta ja hintaa. Hänen oma poikansa olisi kaivannut juuri vastaavaa päälle pantavaa omiin häihinsä ja isä oli kovin pahoillaan, ettei saanut ostettua asiakkaani pukua mukaansa. Puku oli hänen mielestään ainutlaatuinen ja pohjalaiseen ympäristöön kuuluva. Vihkitilaisuuteen sopiva ja persoonallisuutta kaipaavalle hyvä vaihtoehto.

Komiati-lehti julkaisi minusta ja juhlapuvusta kertovan artikkelin seuraavan viikon lehdessä (24.7.2013) ja artikkelista kirjoitettiin myös lehden nettisivuille mielipiteet osion pääkirjoitus.

10 ARVIOINTI

Aiheen valinta onnistui nähdäkseni hyvin, sillä tavoitteet toteutuivat tilaustyön ja omien oppimistavoitteideni osalta. Aihe oli kiinnostava, koska olin valinnut sen itse ja sain myös toteuttaa työn haluamallani tavalla. Asiakas toi projektiin kaivattua haastetta ja työelämälähtöisyyttä. Tilaustyön tekeminen oli innostavaa ja haastavaa. Uskoisin, että tämän projektin antoi minulle hyvän pohjan seuraavia tilaustöitä varten, ja että niiden tekeminen tulee olemaan helpompaa ensimmäisen onnistuneen työn jälkeen.

Tutkimusmenetelmä osoittautui onnistuneeksi, vaikka vastauksia olisin toivonut saavani enemmän. Olin asettanut tavoitteeksi saada 50 vastausta, jotka olisivat varmistaneet kyselyn tilastollisen luotettavuuden. Saamani 22 vastausta antoivat kuitenkin riittävästi suuntaa antavaa tietoa miesten juhlapukujen käytöstä ja hankintaan liittyvistä kriteereistä. Lomakkeen kysymysten vastausvaihtoehtojen muotoiluun olisin voinut kiinnittää enemmän huomiota. Kyselyn laatimisen ajoittuminen kesään vaikeutti kyselyn toimivuuden testaamista; lomien vuoksi sain korjausehdotuksia vain yhdeksi viiden hengen testiryhmän jäseneltä.

Opinnäytetyön kirjoittaminen oli antoisaa. Tein ensimmäiset suunnitelmat jo vuosi sitten ja aihe hioutui vasta muutaman kuukauden tunnustelun jälkeen lopulliseen muotoonsa. Aiheen rajaaminen oli haastavinta. Olisi ollut

kiinnostavaa tutkia kansan perinneasuja ja kansallispukuja syvällisemmin, mutta työhön käytettävän aikataulun puitteissa se ei ollut mahdollista. Kirjoittamisen edetessä palasin aina alkuun tarkentamaan aiheen rajausta. Mitä tarkemmin aihetta rajasi, sitä syvällisemmin aiheeseen pääsi sisälle. Opinnäytetyön lopullinen työstövaihe ajoittui pitkän ajan päähän itse tilaustyön suunnittelusta ja valmistuksesta. Hyvien muistiinpanojen ja työpäiväkirjan ansiosta ei kuitenkaan tuottanut ongelmia päästä uudelleen työhön sisälle. Tunnelmat työtä kohtaan ovat olleet loppuun asti motivoituneet ja innostuneet.

Työ oli produktiivinen ja siinä etsittiin vastauksia työelämän kysymyksiin (tilaustyö, sovelletun juhlapuvun käyttömahdollisuudet ja vaatteiden muunneltavuus säätömekanismien avulla) tekemällä testauksia ja laatimalla kysely. Työssä käytettiin niin kvalitatiivista (laadullista) kuin kvantitatiivista (määrällistä) tutkimusotetta. Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla pyrin ymmärtämään todellisuutta laadullisen aineiston kokoamisen ja analysoinnin avulla. Käytin tutkimusaineistona ihmisten omin sanoin kirjallisesti ja suullisesti tuottamaa aineistoa, jonka tarkoituksena oli luoda hajanaisesta tiedosta mielekäs, tiivis ja yhtenäinen tutkittavaa ilmiötä kuvaava tietokokonaisuus. Kvantitatiivisen tutkimustavan avulla analysoin kyselystä saamani informaatiota ja tilastoja, jotka auttoivat selittämään ja ennustamaan miesten juhlapukeutumiseen liittyvää käyttäytymistä.

Integroin opinnäytetyöhöni Muotoiluprojekti-kurssin, joka oli laajuudeltaan 5 opintopistettä sekä 3 opintopisteen laajuisen Tietokoneavusteinen suunnittelu -kurssin. Muotoiluprojekti kattoi juhlapuvun valmistuksen, joka olisi opinnäytetyöhön sisältyessään ylittänyt opintoihin käytettävän ajan ja vaatimukset. Tietokoneavusteinen suunnittelu sisälsi Adobe Design Standard -ohjelmien käyttöä ja hyödyntämistä suunnittelussa. Kurssiin sisältyi myös kohdehenkilön analyysin (asiakas) ja suunnitteluun vaikuttavien tekijöiden kirjaaminen pienen portfolion muodossa. Tavoitteenani oli hyödyntää tietokoneohjelmien käyttöä suunnittelussa, jonka olin oppinut kuosisuunnittelun yhteydessä sivuainetta (tekstiili) opiskellessani. Hämeen ammattikorkeakoulun vaatetus-pääaineessa ei ole ollut tapana käyttää Adobe Design standardin ohjelmia suunnittelun apuna, vaikka muissa opilaitoksissa se on jo yleinen tapa. Aiemmat kokemukseni kyseisten ohjelmien käytöstä olivat osoittautuneet käytännöllisiksi ja toimiviksi. Niinpä sain opettajilta luvan hyödyntää ohjelmia töissäni.

Opinnäytetyöstä muodostui projektiluontoinen tuotekehittämishanke, joka toi uutta tietoa koulutusohjelmamme vaatetus-pääaineen toimintaan ja työkäytänteisiin. Projektin osapuolet olivat sitoutuneita yhteiseen tavoitteeseen (tilaustyö), jonka saavuttamiseen pyrittiin yhdessä sovituksessa aikataulussa ja sovituilla resursseilla. Projektissa hyödynnettiin aiemmin opittuja työskentelytapoja ja luotiin uusia toimivia käytänteitä.

Päädyn tekemään opinnäytteeni toiminnallisena projektityönä. Halusin kuitenkin sisällyttää siihen myös tutkimuksellisen osuuden. Tutkimuksen avulla kartoitin miesten sovellettujen juhlapukujen käyttömahdollisuuksia, hankintaperusteita ja kysyntää. Kyselystä saamani vastaukset kertoivat siitä, että asiakkaan toivomukset vastasivat muidenkin pohjalaisten miesten

juhlavaatteelta toivomia ominaisuuksia. Ulkopuolisten kiittävä palaute nosti valmistamani puvun arvoa myös omissa silmissäni. Tekemäni ratkaisut saivat hyvän vastaanoton. Yksi tapahtuman vierailijoista olisi ostanut puvun pojalleen vihkipuvuksi.

Tilaustyön tekemisestä minulle oli kertynyt jonkin verran tietotaitoa aiempien ryhmätöiden ansiosta, mutta itsenäinen toteuttaminen vaati perusteellisten suunnitelmien tekemistä. Kokemus oman malliston toteuttamisesta ja aikatauluttamisesta sekä muotinäytösprojektin organisoimisesta ja johtamisesta olivat vielä tuoreessa muistissa, joten projektityöskentelyyn liittyvät osa-alueet olivat tuttuja. Koen projektit mieluiseksi ja selkeäksi tavaksi oppia ja työskennellä, eikä siltä osin tullut yllätyksiä tässäkin työssä. Uutta tilaustyön tekemisessä oli vastuualueiden yhtäaikaista hallitseminen ja uuden oppimiseen tarvittavan ajan arviointi. Valmistuksessa tulikin yllättäviä pulmia, joiden ratkaisemiseksi oli käytettävä enemmän aikaa kuin olin arvioinut. Opiskelin yhtä aikaisesti myös muita kursseja, joten aikataulu muuttui osin hyvin kiireiseksi. Aiempien kokemusten ansiosta tiesin, että projektiin kuuluu tietyt ruuhkahuiput, jolloin töitä on tehtävä enemmän kuin aika ja jaksaminen sallivat. Se ei siis tullut yllätyksenä. Tilanne vaati keväällä 2013 priorisointia muiden kurssien osalta, koska halusin antaa tilaustyölle suurimman panokseni. Suunnitelma oli toimiva ja sain juhlapuvun valmiiksi siinä ajassa kuin olin suunnitellut. Aikataulua venytti tapaamisten ja aikataulujen yhteensovittaminen asiakkaan kanssa, sillä olimme molemmat melko kiireisiä muutaman kuukauden ajan. Tapaamiset lopulta järjestyivät, eikä aikataulun venymisen suhteen syntynyt ongelmia kummallekaan.

Oma työskentelyni oli sitoutunutta ja suunnitelmallista. Projektin alussa laatimani suunnitelmat osoittautuivat hyödyllisiksi ja kantoivat koko projektin loppuun asti. Jäsentelin tilaustyön eri osioihin ja aikataulutin sen yksityiskohtaisesti, jolloin projektin ollessa käynnissä ei tarvinnut kuin toteuttaa suunnitelmat kohta kerrallaan. Suunnitelmallisuus palkittiin ja olin tyytyväinen lopputulokseen. Jos nyt tekisin projektin uudestaan, uskoisin tekeväni kaiken samalla tavalla. Tietysti olen oppinut juhlapuvun valmistuksesta asioita, jotka voisivat vaikuttaa esimerkiksi rakenteiden kiinnitysjärjestyksiin tai muihin ompeluteknisiin asioihin. Kaiken kaikkiaan olen kuitenkin tyytyväinen lopputulokseen ja koen onnistuneeni tavoitteissani.

LÄHTEET

Kirjallisuusluettelo

Lehtinen, I., Sihvo, P. 2005. Rahwaan puku. Toim. Sihvo, P. Vammala, Vammalan kirjapaino Oy.

Boncamper, I. 2009. Vaatetusalan materiaalit. Toim. Haarti - Kuokkanen J., Tähkiö, R. WSOYpro Oy.

Boncamper, I. 2011. Tekstiilioppi, kuituraaka-aineet. Julkaisija Hämeen ammattikorkeakoulu. Tampere, Tammerprint Oy.

Eberle, H., Hermeling, H., Hornberger, M., Kilgus, R., Menzer, D., Ring, W., suom. Luoto, P. 2005. Ammattina vaate. Werner Söderström Oy.

Luoma, T., Luoma-Tuominen, J. 2009. Muoti-ilmiöitä antiikista nykyaikaan. Helsinki, WSOYpro Oy.

Spinnale, M. 1994. Miehen tyyli- ja pukeutumisopas, pukeudu ja menesty. Porvoo, WSOY:n graafisen laitokset.

Ruotsi, S. 1988. Mies pukeutuu, kirja toimivasta klassisesta vaatekaapista. Helsinki, Kustannusosakeyhtiö City.

Jyrinki, E. 1977. Kysely ja haastattelu tutkimuksessa. Helsinki: Oy Gaudeamus Ab.

Lönnqvist, B. 1979. Kansanpuku ja kansallispuku. Keuruu, Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset.

Holst, L. 2011. Kansallispuku. Porvoo, Maahenki Oy.

Hirsijärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä, Gummerus Kirjapaino Oy.

Nilsson, P. 2003. tyyliä! Pukeutumis- ja tapaopas miehelle. Italia, Werner Söderström Oy.

Särkikoski-Pursiainen, H. 2001. Bisnespukeutuminen. Yritysjulkaisut, Edita.

Lindfors, V., Paimela, S.-L. 2004. A la mode, muodin ja pukeutumisen sanakirja. Keuruu, Otavan Kirjapaino Oy.

Roetzel, B. 2000. Täydellinen herrasmies. Saksa. Könnemann.

Suulliset lähteet

Nukala, Kari T. 2013. Toimeksiantaja. Helsinki. Keskustelut 17.1.2013.

Internet-lähteet

Moodboard

Viitattu 31.1.2013.

<http://www.vuorelma.net/tuotteet.html?id=79/383>

http://www.kansallispuvut.fi/puvut/etelapohjanmaa_mp.htm

<http://www.cartinafinland.fi/fi/picture/14267/Ikkuna.html>

<http://cult24.fi/verista-veljessotaa-puukkojunkkarien-harmassa/>

http://s1270.photobucket.com/user/ilona_bella/media/Huutonetyms/ilonai_phone759.jpg.html

Varsinaissuomalainen osakunta. Osakuntanauhojen käyttö

Viitattu 7.11.2013.

<http://www.varsinaissuomalainen.fi/virallista/saannot/varienkanto-ja-merkkiohjesaaento.html>

Paulaharju, S. 1932. Härmän aukeilta.

Viitattu 8.11.2013.

http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/59689/1932_f470726.pdf?sequence=1

Suomen käsityön museo/Suomen kansallispukukeskus.

Viitattu 7.11.2013

<http://www.craftmuseum.fi/kansallispukukeskus/kayttoohje.htm>

Suomen käsityön museo, kokoelmaselain.

Viitattu 12.11.2013.

<http://www2.jkl.fi/craftmuseum/polydoc/kokoelmaselain.asp>

MTV AVA. Linnan juhlat.

Viitattu 7.11.2013.

http://www.avatv.fi/minisaitit.shtml/linnan_juhlat/puvut_ja_tyyli/nain-miehet-ovat-kohahduttaneet-linnan-juhlissa-katso-kuvat/2010/12/1229289

Komiat lehti.

Viitattu 13.11.2013

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Komiat>

Wikipedia.

Viitattu 10.11.2013

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Frakki>

goodreads, Johannes Ittenin julkaisutiedot.

Viitattu 13.11.2013

http://www.goodreads.com/author/show/243696.Johannes_Itten

Rovaniemen ammattikorkeakoulu 2011. Opinnäytetyöopas.

Viitattu 13.11.2013

https://docs.google.com/document/d/1WNrz_wu433ep2emOH8Pn9uqBXJXhKoni_EmbRFr1VIQ/edit

LIITTEET

KYSELYLOMAKE

Opinnäytetyö: Frakki Pohjalaisittain

Tekijä: Aino Huhtamäki

Hämeen ammattikorkeakoulu, Muotoilun koulutusohjelma

2013

KYSYMYS	KYLLÄ	EI
1. Mitä kuvan juhlapuku viestittää sen kantajasta?		
2. Mihin seuraavista juhlatilaisuuksista puku sopisi		
a) linnanjuhlat		
b) vihkitilaisuus		
c) perhejuhla		
d) viralliset juhlatilaisuudet (pukukoodi frakki)		
e) muu, mikä?		
3. Oletko teetättänyt juhla-asun? Missä?		
4. Olisitko kiinnostunut teetättämään juhla-asun tulevaisuudessa?		
5. Mitkä seuraavista ominaisuuksista ovat sinusta tärkeitä juhla-aatteessa		
a) istuvuus		
b) materiaalit		
c) hinta		
d) kestävyys		
e) persoonallisuus		
f) laatu		
g) valmistaja/ merkki		
6. Mistä hankit juhla-aatteesi?		
a) tavaratalosta		
b) miesten vaateliikkeestä		
c) tilaustyönä		
d) ulkomailta		
e) Internetistä		
7. Onko sinun helppo löytää persoonaasi kuvastavaa juhla-aatetta kauppojen valikoimista?		
8. Onko sinusta tärkeää erottautua/ pukeutua persoonallisesti?		
9. Mitä olet valmis maksamaan juhlapuvusta?		
a) alle 100 e		
b) 500		
c) 1500		
d) 2000 tai enemmän		
10. Olisitko valmis maksamaan enemmän teetetystä juhlapuvusta?		

Kiitos vastauksistasi!

Juhlapuku

Opinnäytetyö
Aino Huhtamäki
HAMK

Stresemann- puku

Pikkutakki: yksirivinen, tumma
Housut: raidalliset, käänteettömät
Liivi: harmaa
Asuste: huomaamattomasti kuvioitu solmio
Käyttö: muodollinen päiväpuku

Saketti

Pikkutakki: kaarevaliepeinen pitkä, musta
Housut: musta-harmaajuovaiset tai huomaamattomasti ruudulliset
Liivi: harmaa
Asuste: hopeanvärinen leveä silkkisolmio
Käyttö: päiväjuhlapuku

Juhlayhdistelmäpuku

Pikkutakki: huomiota herättävää materiaalia, kuosi on usein päällystetty silkillä
Housut: erisävyä tai samaa sävyä takin kanssa
Asusteet: sävy sävyyn
Käyttö: moderni juhlapuku

Smokki

Pikkutakki: musta/valkoinen, jossa silkillä päällystetty huivi/ pystykuosi
Housut: mustat, sivuissa silkkiset laakanauhat
Asuste: leveä silkkivyö ja musta smokkirusetti
Käyttö: perinteinen iltapuku

*Modernisoitu kansallispuku/
sovellettu juhlapuku*

Puku: Etelä-Pohjanmaan kansallispuvun pohjalta
modernisoitu kansallispuku
Käyttö: kaikki juhlatilaisuudet
TAI
Jokin muu, sovellettu juhlapuku

Juhlapaita

Smokkipaita:
valkoinen
pystykaulus, jonka etukärjet on taitettu
tai taitettava kaulus
piilonapitus
etuosassa vahvike tai koristelaskoksia
kalvosimet

Frakkipaita:
valkoinen, pystykaulus, jonka etukärjet
on taitettu
helmiäisnapitus
tärkätty etuosa
ranskalaiset kalvosimet

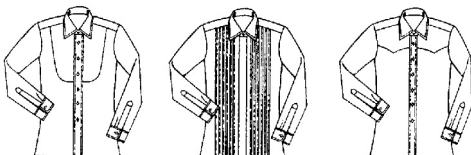
Muu juhlapaita
Vaihtoehtoiset
-kaulukset
-napituslistat
-kalvosimet
-pliseeraukset
-brodeeraukset
-etukaarrokkeet

Yksinkertainen etu-
osa ilman nappilistaa

Etuosassa, jossa
nappilistaa

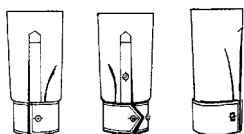
Piilonapituslista

Pyöreä
etukaarrokke

Pliseeraus koris-
teltu etukappale

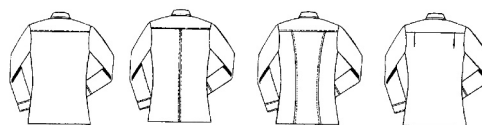
Sydämen muotoinen
tai kulmikas etukaar-
roke

Urheilullinen
kalvosin

Nuolen
muotoinen
kalvosin

Käännetty
kalvosin

Suora selkä

Selässä vasta-
laskos

Selkäosa
koottu useasta
osasta

Selässä
sisäännotot

Tavallinen
kaulus (Kent)

Painonappi-
kiinnitys
(Tab)

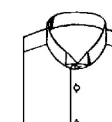
Kiinnitysneula
tai pidike
(Piccadilly)

Nappikaulus,
jonka kärjessä on
nappikiinnitys
(Button-down)

Avokaulus
(Lido)

Frakkipaidan
pystykaulus,
jonka etukärjet
on taitettu

Asuste

Solmio

Plastron (silkkisolmio)

Solmuke

Lähteet

Kuva

Kansi <http://www.tumblr.com/tagged/blacktie>

1 http://bricksinsuit.blogspot.fi/2010/08/elegance-today-part-2-revised-and_21.html

2 <http://sinunikuisti.blogspot.fi/2012/04/frakki-smokki-saketti-bonjour-puku.html>

3 <http://blog.bergdorfgoodman.com/bg-magazine/pitch-perfect>

4 <http://matex.fi/pukeutumisoheet/maat-pukeutumisoheet/>

5 <http://www.haat.fi/aiheet/morsiuspari/sulhaselle-parasta-paalle>

6 <http://www.fashionizers.com/wp-content/uploads/2011/08/defusacl.jpg>

7 <http://www.ellos.fi/smokkipaita/363635>

8 <http://www.styleguru.com/entry/10-style-tips-white-tie-events/>

9 <http://www.tuccistore.co.uk/products/mens-white-double-collar-shirt>

Juhlapaidat Ammattina vaate, s. 224, WSOY, 2005

10 <http://pinterest.com/pin/3448137184792638/>

11 http://fashion.forzieri.com/silvermonotailplastron/index_2.html

12 <http://lekmer.fi/lastenvaatteet/setit-ja-yhdistelmat/ristiaiset-ja-juhlat/jocko-solmuke-musta#.UPPwBOGsdIO>

SUUNNITTELU

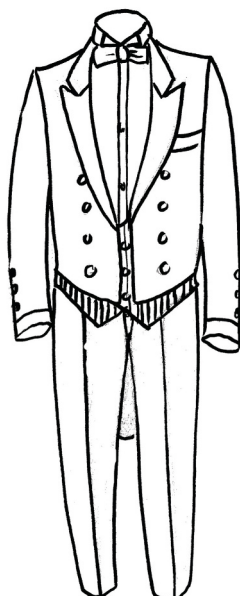
OPINNÄYTETYÖ
AINO HUHTAMÄKI

KOHDEHENKILÖ

SYNT. 1946
KOTOISIN ETELÄ-POHJANMAALTA
TILAUSTYÖ: JUHLAPUKU
HALUTUT OMINAISUUDET:
- VIRALLINEN JUHLAPUKU (WHITE TIE)
- VÄRI MUSTA
- RYHDIKÄS
- FRAKKIPAITA
- KANSALLISPUKUSIDONNAINEN
- ETELÄ-POHJALAINEN HENKI
- MODERNI KANSALLISPUKU
- HELPPHOITOINEN
- MUKAVA PÄÄLLÄ
- SÄÄTÖVARA (PITUUS JA LEVEYS)
- KESTÄVÄ

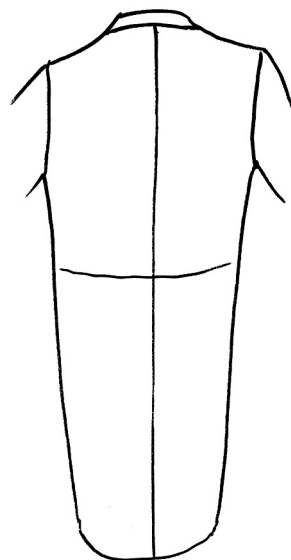
MOODBOARD JA VÄRIKARTTA

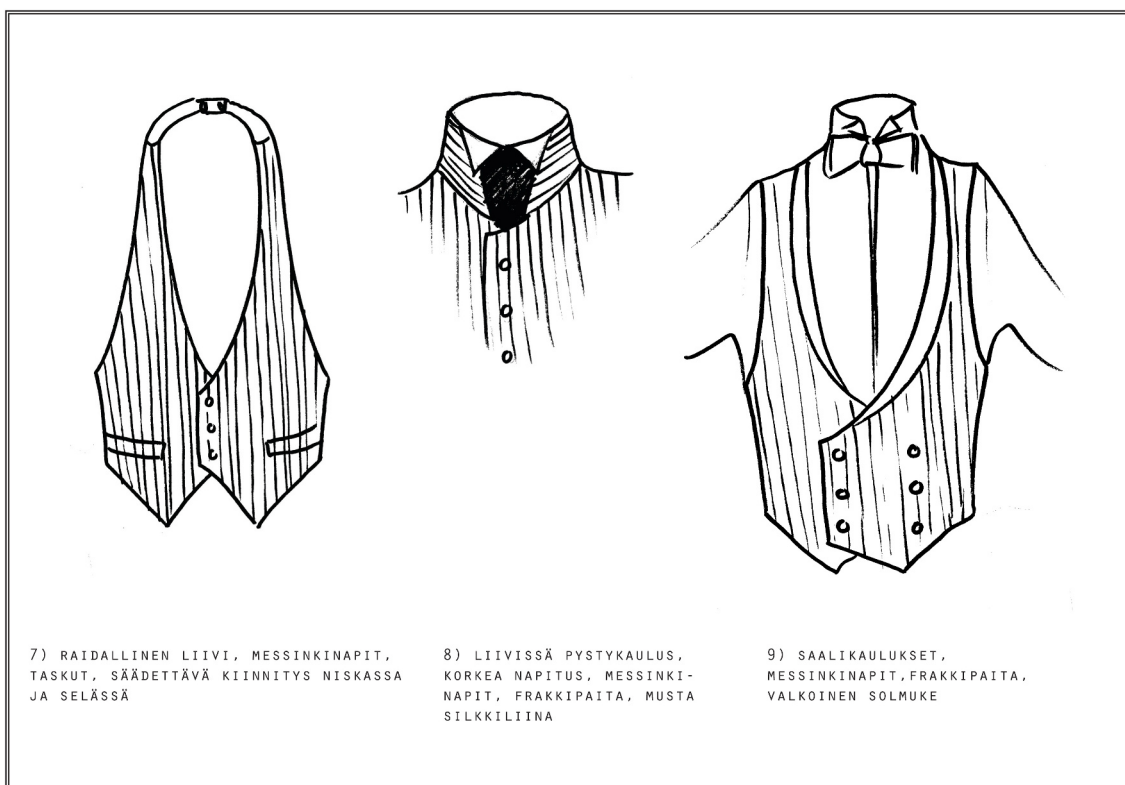
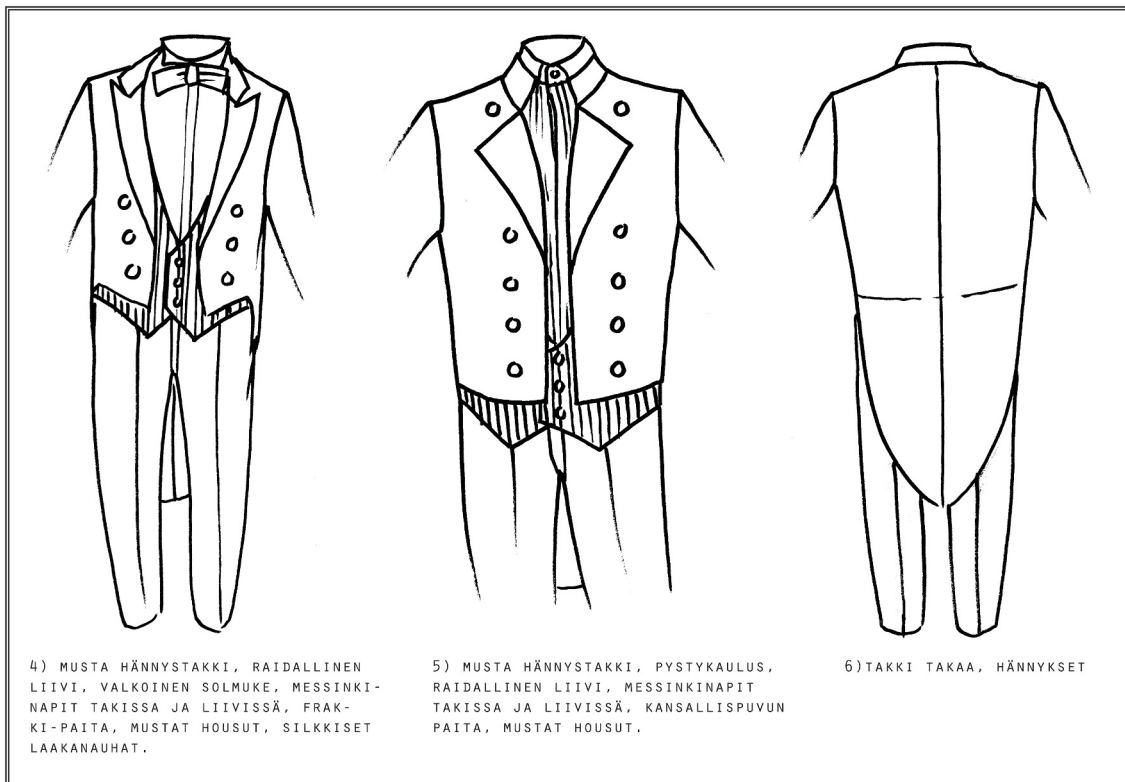
1) MUSTA HÄNNYSTAKKI, RAIDALLINEN LIIVI, VALKOINEN SOLMUKE, MESSINKINAPIT TAKISSA JA LIIVISSÄ, FRAKKI-PAITA, MUSTAT HOUSUT, SILKKISET KAULUSKÄÄNTEET JA LAAKANAUHAT, LIINATASKU

2) MUSTA HÄNNYSTAKKI, PYSTYKAULUS, RAIDALLINEN LIIVI (KORKEAMPI MALLI), VALKOINEN PLASTRON, MESSINKINAPIT TAKISSA JA LIIVISSÄ, FRAKKI-PAITA, MUSTAT HOUSUT, SILKKISET LAAKANAUHAT,

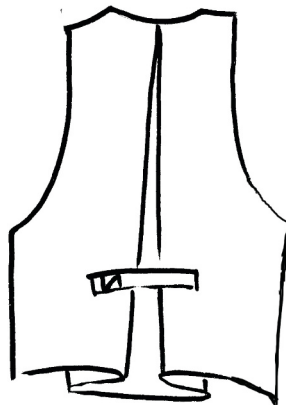

3) TAKKI TAKAA, HÄNNYKSET

10) PYSTYKAULUKSET, KAKSIRIVI-
NAPITUS, TASKUT, KANSALLISPUVUN
PAITA (EI ASUSTETTA)

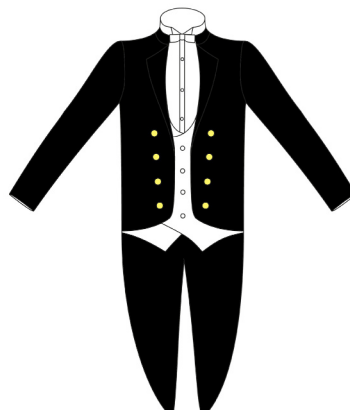
11) LIIVIN SÄÄTÖVARA SELÄSSÄ,
YHTENÄ ESIMERKKINÄ

10) MUSTA HÄNNYSTAKKI, PYSTYKAU-
LUS, MESSINKINAPIT, FRAKKIPAITA,
VALKOINEN PLASTRON, RAIDALLINEN
LIIVI, MUSTAT HOUSUT

11) MUSTA HÄNNYSTAKKI, PYSTYKAU-
LUS, MESSINKINAPIT, FRAKKIPAITA,
VALKOINEN PLASTRON, RAIDALLINEN
LIIVI, MUSTAT HOUSUT

11) MUSTA HÄNNYSTAKKI, PYSTYKAU-
LUS, MESSINKINAPIT, FRAKKIPAITA,
VALKOINEN SOLMUKE, VALKOINEN
LIIVI, MUSTAT HOUSUT

KARI JUHLAPUVUSSA, VESIVÄRIT JA LYIJYKYNÄ

RATKAISUT:

TAKKI AVOMALLINEN, PYSTYKAULUS JA MESSINKINAPIT KANSALLISPUVUN MUKAAN, KAIKISSA MALLEISSA TAKANA HÄNNYKSET (MALLIA PYÖREÄT TAI KULMIKKAAT), KÄÄNTYVÄT KAULUKSET MUSTAA SILKKIÄ/ SAMAA KANGASTA KUIN MIEHUSTA/ RAIDALLISTA LIIVIKANGASTA

LIIVI KANSALLISPUVUN RAIDALLISTA KANGASTA, YKSI- TAI KAKSIRIVINEN MESSINKINAPITUS, SÄÄDETTÄVISSÄ SELÄSTÄ JA/ TAI NISKASTA, HALUTESSA MYÖS YKSIVÄRINEN (ESIM. VALKOINEN) KANGAS

HOUSUT MUSTAT, SAMAA MATERIAALIA KUIN TAKKI, SIVUISSA HALUTESSA SILKKISET LAAKANAUHAT

ASUSTE VALKOINEN SOLMUKE, PLASTRON, MUSTA SILKKIHUIVI TAI ILMAN ASUSTETTA (KANSALLISPUVUN PAITA)

OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTAJAN PALAUTE

Toimeksiantaja Kari T. Nukala
Opiskelija Aino Huhtamäki
Koulutusohjelma Muotoilun ko.
Opinnäytetyön aihe Frakki pohjalaisittain

Toimeksiantajana annan lausunnon opinnäytetyöstä huomioiden mm. seuraavia osa-alueita:

Tavoitteen saavuttaminen, tuloksen käyttökelpoisuus, osaaminen ja johtopäätökset, tekijän aktiivisuus

1. Tavoite: eteläpohjalaishenkinen frakki, jonka käyttömahdollisuudet mahdollisimman suuret.

Onnistui erinomaisesti.

2. Käyttökelpoisuus: Liiviä vaihtamalla ihan perusfrakki muutamane pohjalaispiirteineen (mm. napitus ja sisätaskujen käsittely). Hyvä kantaa eli helppo päällä seisoessa, istuesssa ja jatkoilla ilman takkia.

Onnistui erinomaisesti

3. Osaaminen: kokemukseni mukaan opiskeluvaiheen tärkein elementti on tarjotun opetuksen lisäksi opettajien, toimeksiantajien jne avun ja arvioiden pyytäminen. Osaamista on erityisesti se, että ymmärtää kokonaistilanteen riittävästi niin, että osaa arvioida em. pyytämisen/toivomisen ajankohdan, aiheet ja tarpeet.

Maantieteellinen etäisyytemme merkitsi ehkä hieman liian vähäistä kanssakäymistä. Mutta silloin, kun frakin suunnittelua ja tekemistä päästiin yhdessä tekemään, olin tyytyväinen niihin. Valmiina ammattilaisena Ainon tulee kiinnittää tähän huomiota.

4. Aktiivisuus: Aino suoritti opiskelua Hämeenlinnassa erityisessä elämäntilanteessa ja itselläni oli koko frakkiprojektin ajan kiireinen kalenterillinen aikataulu ja erittäin työläs kalenteriin sitomattomien valmisteluiden ja tausta-aineistojen tekemisen ja lukemisen vaihe.

Aino teki sen, mitä em. minun olosuhteissa olevan kanssa voi tehdä. Molemmilla jäi parantamisen varaa. Aino oli liian arka "painostamaan tai kiirehtimään" minua. Sitten ammattilaisena se vain täytyy tehdä. Sekin lisää tunnetta erityisesti aktiivisuudesta.

Päiväys ja työn toimeksiantajan allekirjoitus

12.11.2013

Kari T. Nukala
kari.t.nukala@gmail.com

Pääkirjoitus 24.7.2013

Kotiseutu edes takinliepeessä

Muotoilijaksi opiskeleva, alahärmäläisjuurinen Aino Huhtamäki teki hyvän työn suunnitellessaan frakin, jossa pohjalaisuus paistaa kauas punaisena liivinä ja messinkinappeina. Ammentaessaan inspiraatiota Etelä-Pohjanmaan miehen kansallispuvusta hän sekä säilytti että uudisti, mikä lienee kelpo keino yrittää pitää suomalainen kansallispuku elossa edes osina.

Jo ennen Huhtamäkeä muodinluojat ovat koettaneet ottaa vaikutteita kansanperinteestä yhdistämällä flammuraitahameen nahkatakkiin, mutta ratkaisu on ollut heppoinen. Huhtamäki jätti jälkeensä laatua.

Häävieraiden, rippilasten omaisten ja ylioppilaan onnittelijoiden päissä keikkuu yleensä jokunen tykkimyssy. Tyttö tai pari hyppelee jaloissa pitsiesuun puettuna. Kansallispukuinen juhlija on kypsä aikuinen tai pieni lapsi ja ikäryhmässäänkin yhä harvinaisempi.

Ellei Huhtamäki, niin toivottavasti joku muu jatkaa kansallispuvun hyödyntämistä vaatesuunnittelussaan. Frakin tilaajan tavoin moni varmasti haluaa tuoda asuvalinnoillaan esiin kotiseutuaan, kunhan mä -muutan-pois-tästä-käpykylästä-enkä-ikäinä-palaa -vaihe on ohi. Kokonainen kansallispuku voi kuitenkin tuntua turhan arvokkaalta ja omaan makuun sopimattomalta investoinnilta.

Toisaalta Huhtamäen frakin tyyppinen ratkaisu saattaa olla pehmeä lasku kansallispuvun hankintaan.

» **Pohjalaisuus paistaa kauas punaisena liivinä ja messinkinappeina.**

Anu Nahkala

Pohjalainen mies sai pohjalaisvaikutteisen frakin

Erot. Siinon messinkinapit ja rairallinen liivi.

Anu Nahkala

anu.nahkala@komiatlehti.fi

→ Alahärmän Huhtamä-
kien sukuun kuuluva Aino
Huhtamäki suunnitteli ja

ompeli frakin, jossa mies voi
yhtä aikaa juhlia arvokkaas-
ti ja tuoda pohjalaisuutta
esiin.

Alahärmäläislähtöisen
Kari T. Nukalan teettämä
hännystakki oli ensimmäi-
sen kerran julkisesti esillä
Häilytyssä.

– Tein vuosi sitten opin-
toihini liittyvän Härmän

miehet -malliston. Esitte-
lin sen muun muassa Kau-
havan Puukkofestivaalien
muotinäytöksessä. Nukala
luki lehijutun mallistosta,
otti yhteyttä ja tarjosi apu-
aan, joka voisi edistää uraa-
ni, Huhtamäki selvittää.

Omin käsin alusta asti

– Kun kerroin, että haluai-
sin vielä ennen valmistu-
mistani oppia tekemään
miehen juhlapuvun, Kari T.
Nukala tilasi itselleen frakin
virallisia juhlatilaisuuksi-
aan varten, Aino Huhtamäki
mainitsee.

Juhliaan. Kari T. Nukala teetti itselleen frakin, jossa pohjalaisuus
näky.

Mielipide. Asko Autio kiirehti Alahärmän koulukeskuksen piha poikki Häjylyperjantaina mutta teki
mutkan Aino Huhtamäen luo, kun näki tämän tekemän frakin. – Kyllä on hieno. Autio kehui.

– Nukala halusi, että jo-
kin vaatteessa kertoisi kan-
tajansa olevan Pohjanmaal-
ta. Toiveensa toteuttamiseen
hän antoi kuitenkin vapaat
kätet.

Kun tilaaja oli hyväksynyt
suunnitelmat, Huhtamäki
ryhtyi työstämään frakkia
kaavoista lähtien itse. Tou-
kokuussa se oli valmis.

jalaiset elementit: messin-
kinapit ja raitainen liivi-
kangas, jotka tekijä yhdisti
perusfrakkimalliin.

– Eteläpohjalaisen mie-
hen kansallispuke oli vah-
vasti inspiraationi lähde,
Huhtamäki toteaa.

– Housuiksi valitsin täys-
mustat, koska halusin huo-
mion kiinnittävän nappei-
hin ja liiviin.

Vaikutteita

Erikoista Aino Huhtamäen
luomuksessa ovat sen poh-
jaisvaikutteiset yksityiskohdat.

– Tulevaisuuteni sen jäl-
keen on auki, mutta uskon,
että jatkan töitä miesten
vaatteiden parissa, koska ne
minua kiinnostavat lasten
vaatteiden lisäksi, hän tun-
nustaa.

– Ainakin miehille, jotka
haluavat erottua massasta,
on aika vähän tarjontaa.

– Ainakin miehille, jotka
haluavat erottua massasta,
on aika vähän tarjontaa.

Todistus joulukuksi

Vielä yksi työharjoit-